

[← უკან](#)

[«წინა შემდეგ»](#)

საკასაციო საჩივარი

საქმის ნომერი	ბს-1219(კ-20)	კატეგორია	საგადასახადო ურთიერთობებიდან წარმოშობილი დავები
თარიღი	01/07/2021	სახეობა	საბაჟო საგადასახადო ურთიერთობასთან დაკავშირებით
შედეგი	გაუქმდა და მიღებულია ახალი გადაწყვეტილება	დავის საგანი	ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობა, ქმედების განხორციელების დავალება

გადაწყვეტილება/განჩინება

საქმე #ბს-1219(კ-20) 1 ივლისი, 2021 წელი
ქ. თბილისი

**ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ
შემდეგი შემადგენლობით:**

**მაია ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მოსამართლეები: ნუგზარ სხირტლაძე, ალექსანდრე წულაძე**

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი (მოპასუხე) – საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მოწინააღმდეგე მხარე (მოსარჩელე) – ა. მ-ი

მოპასუხე – სსიპ შემოსავლების სამსახური

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებები – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება; თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება

დავის საგანი – ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობა, ქმედების განხორციელების დავალება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი :

2018 წლის 15 მაისს ა. მ-მა სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხეების - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, 2017 წლის 10 დეკემბერს ა. მ-ს საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 100 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ექვივალენტზე) მეტი ოდენობის ნაღდი ფულის გადმოტანის საფუძვლით, მას სანქციის სახით პასუხისმგებლობის ზომად შეეფარდა საქონლის, კერძოდ, ფულადი თანხის სრული ოდენობით ჩამორთმევა. იმავე დღეს საბაჟო დეპარტამენტის მიერ შედგა #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი, რომლის საფუძვლადაც მიეთითა ნაღდი ფულის თითქოსდა დეკლარირების გარეშე შემოტანა.

მოსარჩელის მითითებით, მას არ დაურღვევია საგადასახადო და საბაჟო კანონმდებლობა. პირიქით, ქონების კონფისკაციით აღნიშნული კანონმდებლობისა და საქართველოს

კონსტიტუციის დარღვევას ადგილი ჰქონდა სწორედ მოასუხეთა ძობიდას.

მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ ქმედება დისკრეციულ უფლებამოსილებაზე მითითებით გაამართლა, თუმცა ასე ფართოდ გაგებული დისკრეცია, მოსარჩელის მოსაზრებით, ადმინისტრაციული ორგანოს თვითნებობას წარმოადგენს. 2017 წლის 28 დეკემბერს ა. მ-მა შემოსენებული სამართალდარღვევის ოქმი სსიპ შემოსავლების სამსახურში გაასაჩივრა. სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანებით ა. მ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. მოსარჩელის განმარტებით, მითითებული ბრძანება მის მიერ გასაჩივრებულ იქნა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დავების განხილვის საბჭოში, რომელმაც საჩივარი არ დააკმაყოფილა. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ დასახელებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას და ისინი ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი.

ამდენად, მოსარჩელემ სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #69002014291 საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანების, საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5248/2/2018) ბათილად ცნობა და სსიპ შემოსავლების სამსახურისათვის ა. მ-ისათვის ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის დაბრუნების დავალება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილებით ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2017 წლის 10 დეკემბერს სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის მიერ ა. მ-ის მიმართ შედგენილია საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი #EL067252. საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის მიხედვით, 2017 წლის 10 დეკემბერს, 08:48 საათზე, საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ის“ ტერიტორიაზე, აზერბაიჯანის მხრიდან შევიდა საქართველოში რეგისტრირებული ავტობუსი სახელმწიფო ნომრით - ..., რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე - ა. მ-ი (3/ნ ...). აღნიშნული პირი, რეგისტრაციის შემდეგ მოხვდა წითელ დერეფანში კრიტერიუმით - „შეღავათი“. ინტერვიუებისას ა. მ-მა განაცხადა, რომ მას დეკლარირებას დაქვემდებარებული არაფერი მოჰქონდა, მათ შორის, არც ნაღდი ფული, თუმცა ავტობუსის შემოწმების დროს აღმოჩნდა, რომ ერთ-ერთ სავარძელზე, რეზინების მეშვეობით, ქვემოდან ამოკრული იყო 3 300 000 რუსული რუბლი (148 965.3 ექვივალენტი ლარში). ზემოაღნიშნულიდან, გამომდინარე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილის შესაბამისად, სამართალდამრღვევს სანქციის სახით შეეფარდა ზემოაღნიშნული არადეკლარირებული ნაღდი ფულის ჩამორთმევა.

2017 წლის 10 დეკემბერს, საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ის“ უფლებამოსილი პირის მიერ ა. მ-ს ჩამორთვა აღმოჩენილი 3 300 000 რუსული რუბლი, რაზედაც შედგენილ იქნა საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის #69002014291 ოქმი.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2017 წლის 12 დეკემბერს ა. მ-ის წარმომადგენელმა საჩივრით მიმართა სსიპ შემოსავლების სამსახურს და სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმისა და 2017 წლის 10 დეკემბრის საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის #69002014291 ოქმის ბათილად ცნობა მოითხოვა. საჩივრის ავტორმა განმარტა, რომ იგი სამგზავრო ავტობუსით შემოვიდა საქართველოში, რა დროსაც მის მეწყვილე მძღოლს გადაავიწყდა დადგენილი წესით თანხის დეკლარირება და ავტობუსის სალონში სავარძელზე დარჩა მისივე დის კუთვნილი თანხა, რომელსაც ...ში სახლი უნდა ეყიდა. საჩივრის ავტორი, ასევე, სადავოდ ხდიდა სანქციის განსაზღვრისას საგადასახადო ორგანოს მიერ დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების თანაზომიერებას.

სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანებით ა. მ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. ბრძანების მიხედვით, შემოსავლების სამსახურმა მიიჩნია, რომ საგადასახადო ორგანოს არ დაურღვევია ადმინისტრაციული აქტის გამოცემისათვის ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილი ნორმები. გამოყენებული სანქციით დაცული იყო თანაზომიერების პრინციპი, უზრუნველყოფილი იყო იურიდიული თანასწორობა. ჩადენილი ქმედების ხასიათიდან გამომდინარე, გამოყენებული სანქცია თანაზომიერი იყო იმ მიზნებთან და ღირებულებებთან, რომლის მიღწევასაც ისახავს საგადასახადო ორგანო. სსიპ შემოსავლების სამსახურმა განმარტა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის საქონლის ჩამორთმევის გარეშე სხვა სანქციის შეფარდებით (ჯარიმა - არადეკლარირებული თანხის 10%) ვერ იქნებოდა მიღწეული სამართალდარღვევის საქმეთა განხილვის და სამართალდარღვევის აღკვეთის მიზანი. ბრძანებაში, ასევე, მიეთითა, რომ მომჩივანი სისტემატურად გადაადგილდებოდა (1734 შესვლა-გასვლა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე და მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო მოქმედი საბაჟო პროცედურები, კანონმდებლობით დადგენილი შეზღუდვები და შეღავათები. შემოსავლების სამსახურმა ჩათვალა, რომ სახეზე არ იყო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილობის კანონით დადგენილი რომელიმე საფუძველი და საჩივარში მითითებული გარემოებები ვერ ჩაითვლებოდა მომჩივნის მიმართ შედგენილი სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის გაუქმების საფუძველად, ვინაიდან სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი შედგენილი იყო გამოვლენილი სამართალდარღვევის ფაქტზე, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

შემოსავლების სამსახურის დავების განხილვის საბჭომ დადასტურებულად მიიჩნია ის გარემოება, რომ მომჩივნის მხრიდან ადგილი ჰქონდა საგადასახადო სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტს, ვინაიდან მას აღმოაჩნდა დეკლარირებას დაქვემდებარებული ნაღდი ფული - 3 300 000 (სამი მილიონ სამასი ათასი) რუსული რუბლი - 147 965 (ას ორმოცდაშვიდი ათას ცხრაას სამოცდახუთი) ლარის ეკვივალენტი, რომლის გადმოტანასაც სამართალდამრღვევი საქართველოს საბაჟო საზღვარზე საბაჟო კონტროლისაგან მალულად შეეცადა. ამდენად, საბჭომ მიიჩნია, რომ გადასახადის გადამხდელის მიმართ შედგენილი სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი და სამართალდამრღვევისათვის საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილის შესაბამისად დაკისრებული სანქცია (საქონლის ჩამორთმევა) კანონშესაბამისი იყო და მისი გაუქმების ან შეცვლის კანონიერი საფუძველი არ არსებობდა.

სასამართლომ, ასევე, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ 2018 წლის 17 იანვარს ა. მ-მა საჩივრით მიმართა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულ დავების განხილვის საბჭოს. ა. მ-ი მიუთითებდა, რომ ჩამორთმეული თანხა ეკუთვნოდა ე. მ-ს, რომელმაც ქალაქ ბაქოში გაყიდა თავისი საცხოვრებელი სახლი და აპირებდა ბინის ყიდვას ქალაქ ...ში. ე. მ-ი მოურიგდა ა. ბ-ს 150 000 ლარად, რაშიც ბეს სახით გადაუხადა 5 000 ლარი, ხოლო დარჩენილი თანხა უნდა გადაეხადა 2017 წლის 15 დეკემბრამდე. 2017 წლის 2 დეკემბერს ე. მ-მა ბაქოში სახლი 180 000 მანეთად გაყიდა, რაშიც ბეს სახით აიღო 100 000 მანათი, რუსული რუბლის კურსით 3 300 000, რომელიც 2017 წლის 9 დეკემბერს გამოატანა ჰ. ხ-ს ა. ბ-ისათვის გადასაცემად. მაშინ, როდესაც ჰ. ხ-ი ბაქოდან ...ში მოდიოდა, 2017 წლის 10 დეკემბერს, მან ...ის გამშვებ პუნქტზე აღნიშნული თანხა დატოვა ავტობუსში და თვითონ ფეხით გადმოვიდა საქართველოს მხარეს. თანხა მეზაჟეებმა ავტობუსში აღმოაჩინეს და დეკლარაციის შეუვსებლობის გამო ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი ა. მ-ს შეუდგინეს. საჩივრის ავტორი აღნიშნავდა, რომ იგი არის ავტობუსის მძღოლი, მას ამ ფულთან არანაირი კავშირი არ გააჩნდა. იმის გამო, რომ ფული მის ავტობუსში აღმოჩნდა, მეზაჟეებმა მას შეუდგინეს სამართალდარღვევის აქტი. ა. მ-მა იქვე მეზაჟეებს განუცხადა, რომ ფული მას არ ეკუთვნოდა, ის ეკუთვნოდა ჰ. (რ.) ხ-ს და მას უნდა დაედეკლარირებინა თანხა, მიუხედავად ამისა, მეზაჟეებმა მაინც იგი დააჯარიმეს.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილებით საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულმა დავების განხილვის საბჭომ მიიჩნია, რომ გადასახადის გადამხდელის მიმართ შედგენილი სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი და სამართალდამრღვევისათვის საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილის შესაბამისად დაკისრებული სანქცია (საქონლის ჩამორთმევა) კანონშესაბამისი და მართლზომიერი იყო.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილზე, რომლის თანახმად, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 100 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით გადატანილი ან გადმოტანილი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის ღირებულების 10 პროცენტის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 207-ე მუხლის „გ“ და „კ“, „ნ“, „ქ“ და „ღ“ ქვეპუნქტებზე, „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტზე, მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 209-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, 215-ე მუხლის პირველ და მე-10 ნაწილებზე, ასევე, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-19 მუხლის პირველ პუნქტზე და აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, დადასტურებული იყო, რომ სამგზავრო ავტობუსს მართავდა ა. მ-ი და მეზაჟე-ოფიცრის მიერ ინტერვიუება განხორციელდა სწორედ მასთან, რაც დასტურდებოდა წარმოდგენილი ვიდეო-ჩანაწერით. ვიდეო-ჩანაწერიდან გამომდინარე, მისთვის აღქმადია მეზაჟე-ოფიცრის შეკითხვები, ესმის ქართული და იგი განმარტავს, რომ მას აქვს მხოლოდ „კოკა-კოლა“, „ფანტა“ და ერთი ბლოკი სიგარეტი.

სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-2 მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებზე, მე-3 მუხლის პირველ, მე-3 და მე-4 პუნქტებზე, 21-ე მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებზე, მე-7 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტზე, 49-ე მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 227-ე მუხლის პირველ, მე-4 და მე-5 ნაწილებზე და აღნიშნა, რომ საბაჟო საზღვარზე საქონლის შემოტანა თუ გატანა უნდა მოხდეს კანონმდებლობის სრული დაცვით. პირმა უნდა უზრუნველყოს საბაჟო დეპარტამენტისათვის შესაბამისი ინფორმაციის წარდგენა, რაც მიზნად ისახავს საბაჟო კონტროლისა და ზედამხედველობის განხორციელების შესაძლებლობის უზრუნველყოფას. აღნიშნული მოთხოვნების დარღვევა იწვევს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის დაკისრებას. თუმცა, ამასთანავე, სასამართლომ მიუთითა, რომ საგადასახადო კანონმდებლობით განსაზღვრულია საგადასახადო ორგანოების საქმიანობის შიზოლოგიები, რომელიც თავისი არსით მნიშვნელოვანია

ხარისხით ხელს უწყობს გადასახადის გადამხდელისა და საგადასახადო წარმოების სხვა მონაწილე პირების სამართლებრივ დაცვას.

სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა მოსარჩელის განმარტებებზე, რომელიც მის მიერ დაფიქსირებული იყო როგორც საჩივრის განხილვის ეტაპზე, ასევე, სასამართლოში. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს გადაწყვეტილების თანახმად, ა. მ-მა მეზაჟეებს განუცხადა, რომ ფული არა მას, არამედ ჰ. (რ.) ხ-ს ეკუთვნოდა და შესაბამისად, სწორედ მას უნდა დაედევლარირებინა თანხა. სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელემ განაცხადა, რომ მან არ იცოდა, რომ ფული ავტობუსში იყო. მოსარჩელის წარმომადგენლის განმარტებით, ა. მ-მა იცოდა, რომ ფული ჰქონდა მეორე მძღოლს და არ იცოდა, რომ იგი მანქანაში იყო. ამასთან, სხდომაზე მოსარჩელემ განმარტა, რომ ფული არ იყო მისი, თუმცა ამავდროულად, იგი ითხოვდა მის დაბრუნებას. ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის განმარტებები ურთიერთსაწინააღმდეგო იყო. საქმეში წარმოდგენილი მასალების, მხარეთა განმარტებების საფუძველზე, სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ დეკლარირებას დაქვემდებარებული ფულადი თანხა ა. მ-ს საბაჟო კონტროლისაგან მალულად გადმოჰქონდა, რისთვისაც გათვალისწინებულია პასუხისმგებლობა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილით. სასამართლოს შეფასებით, მოსარჩელის ბრალეულობის დასადგენად, ასევე, მნიშვნელოვანი იყო, თუ რა ფორმით იყო განთავსებული ფულადი თანხა ავტობუსში, კერძოდ, ის იყო ერთ-ერთი სავარძლის ქვეშ რუხინის მეშვეობით მიმაგრებული. ამასთან, საყურადღებო იყო ის გარემოებაც, რომ იგი სისტემატურად გადაადგილდებოდა საქართველოს საზღვარზე, შესაბამისად, მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო საქართველოს საზღვარზე არსებული პროცედურები.

სასამართლომ ასევე მიუთითა მოსარჩელის მიერ გაკეთებულ განმარტებაზე, რომ საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმი სრულად არ იყო შევსებული და იგი ფორმალურად გაუმართავი იყო. სასამართლო არ დაეთანხმა აღნიშნულ პოზიციას, თუმცა, ასევე, მიუთითა, რომ ასეთი გარემოების არსებობაც კი არ გამოიციხავდა ა. მ-ის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტს.

სასამართლოს განმარტებით, მოსარჩელე სარჩელში ასევე აღნიშნავდა, რომ საგადასახადო პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდებისას საგადასახადო ორგანოს მიერ არ იქნა დაცული თანაზომიერების პრინციპი, რომ მოპასუხემ დისკრეციულ უფლებამოსილებაზე მითითებით გაამართლა თავისი ქმედება ქონების მთლიანად ჩამორთმევასთან მიმართებით.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტზე, მე-6 და მე-7 მუხლებზე და განმარტა, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება სანქციის შემფარდებელ ორგანოს ავალდებულებს, გაითვალისწინოს დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების წესები. პასუხისმგებლობის დაცვისთვის მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მისი პროპორციულობა და თანაზომიერება, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი გარემოებანი, მის შეფარდებამდე დარღვევის არარსებობა, გადაცდომის სიმძიმე, პიროვნება, რაც საბოლოო ჯამში განაპირობებს პასუხისმგებლობის გამოყენებული სახის ადეკვატურობას. დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება საგადასახადო ორგანოს ავალდებულებს საჯარო და კერძო ინტერესების დაცვის საფუძველზე კანონმდებლობის შესაბამისად რამდენიმე გადაწყვეტილებიდან შეარჩიოს ყველაზე მისაღები. პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ზომის არსებობა მიუთითებს უფრო მკაცრი სახის პასუხისმგებლობის გამოყენების შესაძლებლობას იმ შემთხვევაში, თუ ნაკლებად მკაცრი სახის სანქცია ვერ უზრუნველყოფს სახდელის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობას.

სასამართლომ განმარტა, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების კანონიერებაზე მსჯელობისას სასამართლო იკვლევს, რამდენად დასაბუთებულია ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ საკითხის შერჩეული გადაწყვეტა, რაც თავის მხრივ, უნდა ეფუძნებოდეს საქმეზე ფაქტების ობიექტურ გამოკვლევა-დადგენა-შეფასებას. სასამართლო ამოწმებს არა შერჩეული გადაწყვეტილების მიზანშეწონილობას, არამედ მის კანონიერება- დასაბუთებულობას, ადმინისტრაციულმა ორგანომ უნდა დასაბუთოს, რომ მიღებული გადაწყვეტილება ყველაზე მისაღები, ოპტიმალური იყო არსებული შესაძლებლობებიდან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლო კონტროლი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილების კანონიერებაზე ვრცელდება იმ მასშტაბით, რომ სასამართლომ უნდა შეაფასოს, სადავო გადაწყვეტილებაში არის თუ არა გამოყენებული საკითხის გადაწყვეტის ყველაზე მისაღები საშუალება და დასაბუთებულია თუ არა გამოყენებული ღონისძიების ყველაზე მისაღები ხასიათი შესაძლო ალტერნატიულ ღონისძიებებთან შედარებით.

სასამართლოს მითითებით, განსახილველ შემთხვევაში, შემოსავლების სამსახურის დავების განხილვის საბჭო აღნიშნავდა, რომ გამოყენებული სანქციით დაცული იყო თანაზომიერების პრინციპი, უზრუნველყოფილი იყო იურიდიული თანასწორობა. ჩადენილი ქმედების ხასიათიდან გამომდინარე, გამოყენებული სანქცია თანაზომიერი იყო იმ მიზნებთან და ღირებულებებთან, რომლის მიღწევასაც ისახავდა საგადასახადო ორგანო. ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის, კონკრეტულ შემთხვევაში, საქონლის ჩამორთმევის გარეშე სხვა სანქციის შეფარდებით (ჯარიმა - არადეკლარირებული თანხის 10%) ვერ იქნებოდა მიღწეული სამართალდარღვევის საქმეთა განხილვისა და სამართალდარღვევის აღკვეთის მიზანი.

ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ

დასტურობდა ის გაოთხებები, ოთხელიც შეიძლება გახდარიყო სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობის საფუძველი. საქმეში არსებული მტკიცებულებების გამოკვლევისა და დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების საფუძველზე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვინაიდან არ არსებობდა სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობის საფუძველი, შესაბამისად, უსაფუძვლო იყო მოსარჩელის მოთხოვნა ა. მ-ისათვის ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის (ექვივალენტი ლარებში) დაბრუნების მოპასუხისათვის დავალების თაობაზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ა. მ-მა, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებით ა. მ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; სადავო საკითხის გადაწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #69002014291 საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმი და სსიპ შემოსავლების სამსახურის საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებათა სრულყოფილი შესწავლის შედეგად, კანონით დადგენილ ვადაში, სადავო საკითხთან დაკავშირებით, ახალი აქტის გამოცემა დაევალა; ბათილად იქნა ცნობილი სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანება და საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილება (საჩივარი #5248/2/2018); დანარჩენ ნაწილში ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ, უდავო იყო ის ფაქტი, რომ ა. მ-ს დეკლარირებას დაქვემდებარებული ფულადი თანხა საბაჟო კონტროლისაგან მალულად გადმოჰქონდა, თუმცა უნდა დადგენილიყო, საგადასახადო პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდებისას საგადასახადო ორგანოს მიერ დაცული იქნა თუ არა თანაზომიერების პრინციპი.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-6 მუხლზე და გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს განმარტება, რომ დისკრეციული უფლებამოსილებების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება სანქციის შემფარდებელ ორგანოს ავალდებულებს, გაითვალისწინოს დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების წესები. პასუხისმგებლობის დაკისრებისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მისი პროპორციულობა და თანაზომიერება, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი გარემოებანი, მის შეფარდებამდე დარღვევის არარსებობა, გადაცდომის სიმძიმე, პიროვნება, რაც საბოლოო ჯამში განაპირობებს პასუხისმგებლობის გამოყენებული სახის ადეკვატურობას. დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება ავალდებულებს საგადასახადო ორგანოს საჯარო და კერძო ინტერესების დაცვის საფუძველზე კანონმდებლობის შესაბამისად რამდენიმე გადაწყვეტილებიდან შეერჩია ყველაზე მისაღები. პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ზომის არსებობა მიუთითებს უფრო მკაცრი სახის პასუხისმგებლობის გამოყენების შესაძლებლობას იმ შემთხვევაში, თუ ნაკლებად მკაცრი სახის სანქცია ვერ უზრუნველყოფს სახდელის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობას.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილით განსაზღვრულია სანქციის შეფარდების სახეები განცალკევებულად, რაც ადმინისტრაციულ ორგანოს ანიჭებს უფლებამოსილებას, ყოველ კონკრეტულ საქმეზე გადაწყვეტილება მიიღოს ამ საქმეზე არსებული გარემოებებისა და მტკიცებულებების გონივრული და ჯეროვანი შეფასების შედეგად. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მართალია, აღნიშნული ნორმა ადმინისტრაციულ ორგანოს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში აძლევს უფლებას, თავად შეარჩიოს მისაღები სანქცია, მაგრამ ეს არ გულისხმობს იმას, რომ მას შეუძლია გადაწყვეტილება მიიღოს დაუსაბუთებლად, პროპორციულობის პრინციპის დაცვის გარეშე. ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია, თავის საქმიანობაში აზღაანსებდეს საჯარო და კერძო ინტერესებს და რომელიმე მათგანს გაუმართლებელ პრივილეგიას არ უნდა ანიჭებდეს.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ სახდელის დანიშვნის დროს მხედველობაში მიიღება ის ზოგადი საწყისები, რომლებიც განაპირობებს სამართლიანი სახდელის დაკისრებას, პირის დასჯას მის მიერ ჩადენილი ქმედების თანაზომიერად, მხედველობაში მიიღება ჩადენილი სამართალდარღვევის ხასიათი, დამრღვევის პიროვნება, მისი ბრალის ხარისხი, ქონებრივი მდგომარეობა, შემამსუბუქებელი და დამამძიმებელი გარემოებები, რაც სანქციის ინდივიდუალიზაციის პრინციპის გატარების აუცილებელი პირობათაგანია.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, საგადასახადო ორგანოს არ გამოუკვლევიდა, იყო თუ არა სახეზე აპელანტის მიერ სამართალდარღვევის პირველად ჩადენის ფაქტი, აგრეთვე, ის გარემოება, რამდენად შეესაბამებოდა სიმართლეს სამართალდამრღვევის განმარტება, რომ ეს თანხა არ წარმოადგენდა მის საკუთრებას. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ადმინისტრაციულ ორგანოს არ გამოუკვლევიდა, ფლობდა თუ არა მოსარჩელე ინფორმაციას, თუ რა სამართლებრივი ღონისძიებები გატარებოდა მის მიმართ დასადეკლარირებელი თანხის დამალვის შემთხვევაში.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში

ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა არ ათავისუფლებს ორგანოს საქმის გარემოებათა სათანადო გამოკვლევისა (სზაკ-ის 53-ე მუხ.) და აქტის დასაბუთების ვალდებულებისაგან (სზაკ-ის 96-ე მუხ.). სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სადავო აქტი არ შეიცავდა რაიმე დასაბუთებას, რა გახდა მიზეზი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ა. მ-ის მიმართ ყველაზე მძიმე სანქციის გამოყენებისა. სასამართლოს შეფასებით, ასევე არ იყო დასაბუთებული, თუ რატომ ვერ უზრუნველყოფდა უფრო მსუბუქი პასუხისმგებლობის ზომის გამოყენება ა. მ-ის მიერ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის სანქციის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობას. კონკრეტული ნორმით დადგენილი სანქციის ალტერნატივის არსებობა სწორედ ასეთ დასაბუთებას საჭიროებდა.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ რამდენადაც გადაწყვეტილების დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში მიღება და ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიზანშეწონილობის საკითხებზე ზოგადი მითითება არ გამოირიცხავდა მიღებული გადაწყვეტილების სათანადოდ დასაბუთების საჭიროებას, განსახილველ შემთხვევაში, არსებობდა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32.4 მუხლის საფუძველზე საკითხის ადმინისტრაციული ორგანოსათვის დაბრუნების წინაპირობები.

რაც შეეხება სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანებისა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5248/2/2018) კანონიერებას, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ იმდენად, რამდენადაც სასამართლომ მიერ დადგენილ იქნა სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ სადავოდ ქცეული აქტების მიღება კანონის მოთხოვნათა დარღვევით, აღნიშნული გარემოება, თავის მხრივ, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანებისა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენდა. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ადმინისტრაციულ საჩივარს, როგორც უფლების დაცვის საშუალებას, მხარისთვის განსაკუთრებული ინტერესი გააჩნია და ადმინისტრაციული წარმოება ადმინისტრაციულ საჩივართან დაკავშირებით გულისხმობს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერების გადამოწმებას, რომელიც, თავის თავში, მოიცავს აქტის როგორც ფორმალური, ისე მატერიალური კანონიერების გადამოწმებას, რაც, განსახილველ შემთხვევაში, არ იქნა ჯეროვნად განხორციელებული. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ვინაიდან სადავო საკითხი დამატებით კვლევას საჭიროებდა, იმ ეტაპზე გამოირიცხებოდა ჩამორთმეული საქონლის დაბრუნებასთან დაკავშირებით სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, დადგენილია და სადავო არ არის ის გარემოება, რომ უფლებამოსილი პირის მიერ ა. მ-ის მართვის ქვეშე მყოფი სამგზავრო ავტობუსის დათვალიერების შედეგად, სალონში არსებული ერთ-ერთი სავარძლის ქვეშ, რეზინების მეშვეობით ქვევიდან ამოკრულ მდგომარეობაში, აღმოჩნდა არადეკლარირებული 3 300 000 რუსული რუბლი. ამასთან, სადავო ფაქტის ამსახველი ვიდეო და ფოტომასალით დაფიქსირებულია დამალული საქონელი. მნიშვნელოვანია ის გარემოებაც, რომ ა. მ-ი სისტემატურად გადაადგილდება (1 734 შესვლა/გასვლა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე და მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო მოქმედი საბაჟო პროცედურები.

კასატორის მითითებით, ყურადსაღებია თავად ა. მ-ის განმარტება, რომელიც მან როგორც საჩივრის განხილვის ეტაპზე, ასევე, პირველი ინსტანციის სასამართლოში დააფიქსირა. კერძოდ, ა. მ-ის განმარტებით, მან მეზაყეებს განუცხადა, რომ ფული არა მას, არამედ იგი ჰ. ხ-ს ეკუთვნოდა და თანხის დეკლარირებაც სწორედ მას უნდა განეხორციელებინა. სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელემ განაცხადა, რომ მან იცოდა, რომ მეორე მძღოლს ფული ჰქონდა, მაგრამ არ ჰქონდა ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ თანხა მანქანაში იყო განთავსებული. ამასთან, პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას ა. მ-მა განმარტა, რომ სადავო თანხა მისი არ იყო, თუმცა ამავდროულად ითხოვს მის დაბრუნებას. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, კასატორი ურთიერთსაწინააღმდეგოდ მიიჩნევს ა. მ-ის განმარტებებს.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, კასატორი მიიჩნევს, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ ზედმიწევნით გამოიკვლია საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება. ცალსახაა, რომ ა. მ-ი ცდილობდა თანხის საბაჟო საზღვარზე მალულად გადმოტანას. ამდენად, კასატორის მოსაზრებით, სადავო პერიოდში მოქმედი საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილით გათვალისწინებული სამართალდარღვევისათვის სანქციის შეფარდება სრულ შესაბამისობაშია კანონმდებლობასთან. კერძოდ, მოცემულ შემთხვევაში, საგადასახადო დავის განმხილველმა ორგანომ განსახილველ საქმესთან მიმართებით გადაწყვეტილება მიიღო საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მოთხოვნათა დაცვით, ყველა ფაქტისა და გარემოების სრულად გამოკვლევისა და ურთიერთშეჯერების საფუძველზე, რის გამოც არ არსებობს სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობის სამართლებრივი საფუძველი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9

ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი.

2018 წლის 8 აგვისტოს ა. მ-მა სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხეების - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, 2018 წლის 20 თებერვალს ა. მ-ს საქართველოს საბაჟო საზღვარზე დაუზუსტებელ 50 000 ლარზე მეტი ოდენობის ნადი ფულის უკანონოდ გადმოტანის საფუძვლით, სანქციის სახით პასუხისმგებლობის ზომად შეეფარდა საქონლის, კერძოდ, ფულადი თანხის სრული ოდენობით ჩამორთმევა. იმავე დღეს საბაჟო დეპარტამენტის მიერ შედგა საგადასახადო სამართალდარღვევის #EL070077 ოქმი. ოქმის შედგენის საფუძველს წარმოადგენდა ნადი ფულის (1 000 000 რუსული რუბლისა და სხვა თანხის) დეკლარირების გარეშე შემოტანა. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ მას არ დაურღვევია საგადასახადო და საბაჟო კანონმდებლობა. პირიქით, ქონების კონფისკაციით აღნიშნული კანონმდებლობისა და საქართველოს კონსტიტუციის დარღვევას ადგილი ჰქონდა სწორედ მოპასუხეთა მხრიდან.

მოსარჩელის მითითებით, მოპასუხემ ქმედება დისკრეციულ უფლებამოსილებაზე მითითებით გაამართლა, თუმცა ასე ფართოდ გაგებული დისკრეცია, მოსარჩელის მოსაზრებით, ადმინისტრაციული ორგანოს თვითნებობას წარმოადგენს. 2018 წლის 26 თებერვალს ა. მ-მა ზემოხსენებული სამართალდარღვევის ოქმი სსიპ შემოსავლების სამსახურში გაასაჩივრა. სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებით ა. მ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. მოსარჩელის განმარტებით, მითითებული ბრძანება მის მიერ გასაჩივრებულ იქნა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დავების განხილვის საბჭოში, რომელმაც 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილებით საჩივარი არ დააკმაყოფილა. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ დასახელებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას და ისინი ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი.

ამდენად, მოსარჩელემ საბაჟო დეპარტამენტის 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 სამართალდარღვევის ოქმის, შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და #5691/2/2018 საჩივარზე დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა და ა. მ-ისათვის 2018 წლის 20 თებერვალს ჩამორთმეული 1 000 000 რუსული რუბლის, 300 აშშ დოლარის, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანული მანათის, 2 610 ლარისა და 5 000 რუსული რუბლის დაბრუნება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილებით მოსარჩელე ა. მ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის საბაჟო გამშვები პუნქტ „...ის“ 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი; ბათილად იქნა ცნობილი შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანება; ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილება (საჩივარი #5691/2/2018); მოსარჩელე ა. მ-ს დაუბრუნდა 2018 წლის 20 თებერვალს ჩამორთმეული საქონელი - 1 000 000 რუსული რუბლი, 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი.

სასამართლომ დადგინდა ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის უფლებამოსილმა პირმა 2018 წლის 20 თებერვალს შეადგინა #EL070077 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი. ოქმში აღინიშნა, რომ ა. მ-ს 20 თებერვალს საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ის“ კონტროლის ზონაში აზერბაიჯანის მხრიდან შემოვიდა ავტობუსი საქართველოს სახ. ნომ. ..., რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე, ფიზიკური პირი - ა. მ-ი. ინტერვიურებისას აღნიშნულმა პიროვნებამ დაადეკლარირა 1 000 000 რუსული რუბლი. თუმცა ფიზიკური დათვალიერების შედეგად დამატებით აღმოაჩნდა 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი (ჯამში 7 024.45 ექვივალენტი ლარში). ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით, არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ შეადგინა 50 714.45 ლარი. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის შესაბამისად, აღნიშნულ პიროვნებას სანქციის სახით შეეფარდა თანხის ჩამორთმევა.

საქმეში წარმოდგენილი 2018 წლის 20 თებერვლის საქონლის ან სახელმწიფო საკუთრებაში გადაცემული საქონლის ჩამონათვალის (დოკუმენტის #...) თანახმად, ფიზიკურ პირს - ა. მ-ს ჩამორთვა საქონელი. საქონლის დასახელება: 2 610.00 ლარი, 770.0 ევრო, 757.0 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი; 300 აშშ დოლარი; 1 005 000 000 რუსული რუბლი. ლუქის #...

საქმეში წარმოდგენილი 2018 წლის 20 თებერვლის მგზავრის დათვალიერების #225 ოქმის (სგპ „...ი“) თანახმად, ცალკე გამოყოფილ ოთახში დათვალიერების მიზნით ჩატარდა ფიზიკური პირის - ა. მ-ის დათვალიერება. აღმოჩენილი ნივთმტკიცებულებები: არასწორად დეკლარირებული ნადი ფული 1 000 000 რუსული რუბლი, 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი, 5 000 რუსული რუბლი.

სასამართლომ დადგინდად მიიჩნია, რომ სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანების (ა. მ-ის 2018 წლის 26 თებერვლის საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე) თანახმად, ა. მ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ ასევე დადგინდად მიიჩნია, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილებით (საჩივარი #5691/2/2018) საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. გაადაწყვეტილების თანახმად, 2018 წლის 20 მარტს სგპ

„...ის“ ტერიტორიაზე აზერბაიჯანის მხრიდან შემოვიდა სახელმწიფო ნომრით ... საქართველოში რეგისტრირებული ავტომანქანა, რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე, ფიზიკური პირი - ა. მ-ი. პირმა დაადეკლარირა 1 000 000 რუსული რუბლი. მისი ფიზიკური დათვალეობის შედეგად აღმოჩნდა, რომ დეკლარირებული თანხის გარდა, საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით, იგი გადაადგილებდა არადეკლარირებულ ნაღდ ფულს კერძოდ, 300 აშშ დოლარს, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანულ მანათს, 2 610 ლარს და 5 000 რუსულ რუბლს (ჯამში 7 024.45 ექვივალენტი ლარში). არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ, ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით, შეადგინა 50 714.45 ლარი. 2018 წლის 20 თებერვალს საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ის“ უფლებამოსილი პირის მიერ ხსენებულ ფაქტზე შედგა #EL070077 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი, რომლითაც პირს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილით გათვალისწინებული სამართალდარღვევისთვის, სანქციის სახით შეეფარდა არადეკლარირებული თანხის ჩამორთმევა. 2018 წლის 26 თებერვალს აღნიშნული სამართალდარღვევის ოქმი გასაჩივრდა შემოსავლების სამსახურში, რომლის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებით საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

შემოსავლების სამსახურის მითითებით, „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონი არეგულირებს საქართველოში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის გამოვლენასთან და აღკვეთის ხელშეწყობასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს ამ კანონით გათვალისწინებულ საამისოდ უფლებამოსილ ორგანოებსა და შესაბამის პირებს შორის, აგრეთვე ურთიერთობებს, ერთი მხრივ, საქართველოს და, მეორე მხრივ, სხვა სახელმწიფოთა უფლებამოსილ ორგანოებსა და საერთაშორისო ორგანიზაციებს შორის. აღნიშნული კანონი ვრცელდება საქართველოს რეზიდენტ და არარეზიდენტ პირებზე, მათ წარმომადგენლებზე, წარმომადგენლობებსა და ფილიალებზე, აგრეთვე უწყებებზე, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებზე. აღნიშნული კანონის მე-2 მუხლის მიხედვით, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია არის უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემა (შექმნა, გამოყენება, გადაცემა ან სხვა მოქმედება), აგრეთვე მისი ნამდვილი წარმოშობის, მესაკუთრის ან მფლობელის ან/და ქონებრივი უფლებების დამალვა ან შენიღბვა ანდა ასეთი ქმედების ჩადენის მცდელობა. შემოსავლების სამსახური ვალდებულია განახორციელოს მონიტორინგი, რაც გულისხმობს „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მონიტორინგის განმახორციელებელი პირების მიერ გარიგების მონაწილე პირის იდენტიფიკაციას, გარიგების შესახებ ინფორმაციის აღრიცხვას, სისტემატიზაციას და საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურისათვის წარდგენას „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და მის შესაბამისად მიღებული (გამოცემული) კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული წესით.

შემოსავლების სამსახურმა მიუთითა „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-3 ნაწილზე, რომლითაც დადგენილია, რომ შემოსავლების სამსახურის მონიტორინგს ექვემდებარება 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდების საქართველოში შემოტანა და საქართველოდან გატანა. ამავე კანონის მე-6 მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით, შემოსავლების სამსახური ვალდებულია განახორციელოს საზღვარზე 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ნაღდი ფულის - ეროვნული და უცხოური ვალუტების, ჩეკებისა და სხვა ფასიანი ქაღალდების - გადასაადგილებელი ფიზიკური პირების იდენტიფიკაცია. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 43-ე მუხლით გადასახადის გადახდელის სხვა ვალდებულებებთან ერთად დადგენილია, რომ გადასახადის გადახდელი ვალდებულია შეასრულოს საგადასახადო ვალდებულებები საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილი წესითა და პირობებით, აგრეთვე შეასრულოს საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილი სხვა ვალდებულებები. საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილ ვალდებულებათა შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულების შემთხვევაში კი, გადასახადის გადახდელს ეკისრება ამ კოდექსით ან/და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო აქტებით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა.

შემოსავლების სამსახურმა ასევე მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 207-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, საბაჟო ზედამხედველობა არის შემოსავლების სამსახურის მიერ გასატარებელ ღონისძიებათა ერთობლიობა, რომლის მიზანია საქონლის მიმართ სავაჭრო პოლიტიკის ღონისძიებების დაცვა. დეკლარირებული მონაცემების სისწორის დადგენის მიზნით საბაჟო კონტროლი ხორციელდება საბაჟო კონტროლის ზონაში, რომელიც საქართველოს საბაჟო ტერიტორიის ნაწილია.

შემოსავლების სამსახურმა აღნიშნა, რომ ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ“ ინსტრუქციის 21-ე მუხლის მე-7 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, ფიზიკურ პირს დეკლარირების ვალდებულება წარმოეშობა ნაღდი ფულის (ეროვნული ან/და უცხოური ვალუტა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე გადაადგილებისას, თუ მისი ჯამური ნომინალური ღირებულება აღემატება 30 000 ლარს ან მის ეკვივალენტს ეროვნულ ვალუტაში.

შემოსავლების სამსახურმა მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 269-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის შესაბამისად, საგადასახადო სამართალდარღვევად ითვლება პირის მართლსაწინააღმდეგო ქმედება (მოქმედება ან უმოქმედობა), რომლისთვისაც ამ კოდექსით გათვალისწინებულია პასუხისმგებლობა. ამასთან, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ი მუხლის მე-13 ნაწილის მიხედვით, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 50 000

ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი, მაგრამ არაუმეტეს 100 000 ლარის ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას 5 000 ლარის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას. მოცემულ შემთხვევაში დადგენილი იყო, რომ სამართალდამრღვევი ცდილობდა დეკლარირებას დაქვემდებარებული თანხის დეკლარირების გარეშე გადმოტანას საქართველოში.

შემოსავლების სამსახურმა მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციული ორგანო სანქციის დაკისრებისას მოქმედებდა დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში ისე, რომ მის მიერ გათვალისწინებული იყო ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ღ“ ქვეპუნქტისა და მე-7 მუხლის მოთხოვნები, რომლის შესაბამისად, დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებისას გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით გათვალისწინებული ზომები არ უნდა იწვევდეს პირის კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების დაუსაბუთებელ შეზღუდვას. შემოსავლების სამსახურმა აღნიშნა, რომ მთლიანად იყო გათვალისწინებული საჯარო და კერძო ინტერესები, რადგან სანქციის გამოყენების არსებით მიზანს წარმოადგენს სამართალდარღვევის თავიდან აცილება. შემოსავლების სამსახურმა მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში, საჯარო ინტერესი, რომლითაც ადმინისტრაციული ორგანო აქტის გამოცემის პროცესში ხელმძღვანელობდა, თავისი მნიშვნელობითა და შედეგიანობით ბევრად აღემატებოდა სამართალდამრღვევის კერძო ინტერესს, რადგან საბაჟო ვალდებულებების დარღვევისას სახელმწიფო და საზოგადოებრივი აუცილებლობა არაერთ გარემოებას და დასაცავ სიკეთეს მოიცავდა.

შემოსავლების სამსახურმა აღნიშნა, რომ სახელმწიფო და საზოგადოებრივი აუცილებლობა არის ქვეყნის ეკონომიკური და ფინანსური სტაბილურობა, ნორმალური, მშვიდი სამოქალაქო ბრუნვა, საგადასახადო სისტემის ეფექტურობა, საბაზრო ეკონომიკის დინამიკური განვითარება, საქართველოში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის, მისი გამოვლენის და აღკვეთის ხელშეწყობასთან დაკავშირებული ღონისძიებების გატარება და მრავალი სხვა. შემოსავლების სამსახურის შეფასებით, საგულისხმო იყო ის გარემოებაც, რომ უკანასკნელ პერიოდში საგრძნობლად იმატა ანალოგიურმა სამართალდარღვევებმა. შემოსავლების სამსახური დაინტერესებული იყო, შეეჩერებინა უკანონო შემოსავალი ყველაზე ეფექტური გზებით და ამისათვის ძალზე მკაცრი ზომებისთვისაც (კონკრეტულ შემთხვევაში, კი სანქციის შეფარდების რამდენიმე ალტერნატიული სახიდან უფრო მკაცრ სახეს) მიემართა, ვინაიდან უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია არის უკანონო შემოსავლისათვის კანონიერი სახის მიცემა (შეძენა, გამოყენება, გადაცემა ან სხვა მოქმედება; აგრეთვე მისი ნამდვილი წარმოშობის, მესაკუთრის ან მფლობელის ან/და ქონებრივი უფლებების დამალვა ან შენიღბვა, გადასახადებისაგან თავის არიდება ან/და ასეთი ქმედებების ჩადენის მცდელობა). შემოსავლების სამსახური ვალდებულია განხორციელოს მონიტორინგი საქართველოს საგადასახადო კანონითა და მის შესაბამისად მიღებული (გამოცემული) კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული წესით. კანონმდებლობა ადმინისტრაციულ ორგანოს ანიჭებს უფლებამოსილებას თავად აირჩიოს სამართლებრივი შედეგი. სადავო აქტით განსაზღვრული შედარებით მკაცრი სანქციის ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოუყენებლობა კი ნიშნავს იმას, რომ სამართალდამრღვევს მიეცემა კიდევ ერთი შანსი ანალოგიური ქმედების ჩადენისათვის და სამართალდამრღვევის მიერ კვლავ განხორციელდება საქართველოში არადეკლარირებული საქონლის და თუნდაც არალეგალური თანხის შემოდინება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შემოსავლების სამსახურმა მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციულ ორგანოს არ დაურღვევია ადმინისტრაციული აქტის გამოცემისათვის ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილი ნორმები. გამოყენებული სანქციით დაცული იყო თანაზომიერების პრინციპი, უზრუნველყოფილი იყო იურიდიული თანასწორობა. ჩადენილი ქმედების ხასიათიდან გამომდინარე, გამოყენებული სანქცია თანაზომიერი იყო იმ მიზნებთან და ღირებულებებთან, რომლის მიღწევასაც საგადასახადო ორგანო ისახავდა. შემოსავლების სამსახურმა განმარტა, რომ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის საქონლის ჩამორთმევის გარეშე სხვა სანქციის შეფარდებით (ჯარიმა - 5000 ლარი), მოცემულ შემთხვევაში, ვერ იქნებოდა მიღწეული სამართალდარღვევის საქმეთა განხილვის და სამართალდარღვევის აღკვეთის მიზანი. მომჩივნის მიერ მითითებული გარემოებები ვერ ჩაითვლებოდა საგადასახადო პასუხისმგებლობის გაუქმების ან შეცვლის საფუძვლად. სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი შედგენილი იყო სამართალდარღვევის ფაქტზე მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად. შემოსავლების სამსახურის მითითებით, დადგენილი იყო ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ 2018 წლის 20 მარტს აზერბაიჯანის მხრიდან შემოვიდა საქართველოში რეგისტრირებული „MERCEDES-ის“ მარკის ავტომანქანა, რომელსაც მართავდა მომჩივანი. ინტერვიუებისას მან დაადეკლარირა 1 000 000 რუსული რუბლი. აღნიშნული ასევე დასტურდებოდა საქმეზე არსებული ვიდეოფაილითაც. თუმცა ცალკე გამოყოფილ ოთახში მისი ფიზიკური დათვალიერების (მგზავრის დათვალიერების ოქმი #225) შედეგად აღმოჩნდა, რომ პიროვნება საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით დეკლარირებული თანხის გარდა გადაადგილებდა არადეკლარირებულ ნაღდ ფულს, კერძოდ, 300 აშშ დოლარს, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანულ მანათს, 2 610 ლარსა და 5 000 რუსულ რუბლს (ჯამში 7 024.45 ეკვივალენტი ლარში). ჯამში არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ, ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით, შეადგინა 50 714.45 ლარი. შემოსავლების სამსახურის განმარტებით, საგულისხმო იყო ასევე ისიც, რომ მომჩივანი სისტემატიურად

საბაჟო პროცედურები. ასევე აღსანიშნავი იყო, რომ ა. მ-ს მსგავსი სამართალდარღვევა (ავტობუსის სალონში არსებულ ერთ-ერთი სავარძელის ქვეშ რეზინების მეშვეობით ქვემოდან ამოკრულ მდგომარეობაში) დამალული არადეკლარირებული ნაღდი ფული 3 300 000 რუსული რუბლი 148 965.3 ექვივალენტი ლარში) ჩადენილი ჰქონდა 2017 წლის 10 დეკემბერს და მის მიმართ შედგენილი #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმით სანქციის სახით მას შეფარდებული ჰქონდა არადეკლარირებული ნაღდი ფულის ჩამორთმევა. ზემოაღნიშნული ნორმების ანალიზის, წარმოდგენილი ინფორმაციის, საქმეზე არსებული მტკიცებულებების, საბაჟო დეპარტამენტის წარმომადგენლის მიერ გამოთქმული მოსაზრების გათვალისწინებით, შემოსავლების სამსახურის დავების განხილვის საბჭომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ მომჩივნის მხრიდან აღილი ჰქონდა საგადასახადო სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტს, ვინაიდან მას აღმოაჩნდა დეკლარირებას დაქვემდებარებული ნაღდი ფული სხვადასხვა ვალუტაში, რომელმაც ჯამში შეადგინა 50 714.45 ლარის ექვივალენტი და რომლის გადმოტანასაც სამართალდამრღვევი საქართველოს საბაჟო საზღვარზე საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან/და მისგან მალულად შეეცადა. ამდენად, საბჭომ მიიჩნია, რომ გადასახადის გადამხდელის მიმართ შედგენილი სადავო საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი და სამართალდამრღვევისათვის საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის შესაბამისად დაკისრებული სანქცია (საქონლის ჩამორთმევა) კანონშესაბამისი იყო და მისი გაუქმების ან შეცვლის კანონიერი საფუძველი არ არსებობდა. შესაბამისად, მომჩივანს უარი ეთქვა საჩივრის დაკმაყოფილებაზე.

მომჩივანი მიუთითებდა, რომ მას აზერბაიჯანიდან გადმოჰქონდა 1 000 000 რუსული რუბლი, რომლის დადეკლარირებასაც აპირებდა. მას ასევე საფულეში შენახული ჰქონდა საკუთარი ფული: 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუბლი, რომლის დადეკლარირების საშუალება მეზაყიებმა არ მისცეს და საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის საფუძველზე, შეუდგინეს საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი. მომჩივნის განმარტებით, მეზაყიები ვალდებული იყვნენ, მისთვის მიეცათ დეკლარაციის შევსების შესაძლებლობა, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუკი იგი დეკლარაციაში მთლიან თანხას არ მიუთითებდა, მის მიმართ შეედგინათ სამართალდარღვევის ოქმი და ჩამოერთმიათ თანხა. მომჩივანი აღნიშნავდა, რომ მას ოქმი არ უთარგმნეს, არ უზრუნველყვეს თარჯიმნით, ყოველგვარი თარგმნის გარეშე ხელი მოაწერინეს ოქმზე, რაც წარმოადგენს ადამიანის კონსტიტუციით გარანტირებული ძირითადი უფლებების უხეშ დარღვევას. მას თანხის საბაჟო გამშვები პუნქტის გვერდის ავლით შემოტანის განზრახვა რომ ჰქონოდა, იგი მეზაყიებს არც 1 000 000 რუსული რუბლის არსებობის შესახებ არ განუცხადებდა. მომჩივნის განმარტებით, მას შემდეგ, რაც მან მეზაყიებს 1 000 000 რუსული რუბლის შესახებ განუცხადა და მიაწოდა მათ აღნიშნული თანხა, მეზაყიებმა დათვლისას აღმოაჩინეს 5 000 რუსული რუბლით მეტი, რის შემდგომაც მას აღარ აცალეს დანარჩენი თანხის არსებობის შესახებ განცხადების გაკეთება და შეუდგინეს სამართალდარღვევის ოქმი. მომჩივნის მითითებით, მეზაყიებს იგი არ გაუჩხრეკიათ. მან ნებაყოფლობით წარუდგინა საფულე და მასში არსებული თანხები. შემოსავლების სამსახური ყურადღებას ამახვილებდა იმ გარემოებაზე, რომ მომჩივანს ერთხელ უკვე ჩადენილი ჰქონდა მსგავსი სამართალდარღვევა, რაც იყო არასწორი მიდგომა საკითხისადმი, რამდენადაც აღნიშნულ სამართალდარღვევასთან დაკავშირებით მიმდინარეობდა დავა, რასაც გავლენა არ უნდა მოეხდინა განსახილველ საქმეზე. მომჩივნის განმარტებით, მას კარგად ჰქონდა გაცნობიერებული, რა მოჰყვებოდა თანხის დაუდეკლარირებლობას. შესაბამისად, მომჩივანმა სადავო ოქმების გაუქმება და ჩამორთმეული თანხის დაბრუნება მოითხოვა.

დავების განხილვის საბჭომ მიიჩნია, რომ საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო შემდეგ გარემოებათა გამო: საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის თანახმად, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 50 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი, მაგრამ არაუმეტეს 100 000 ლარის ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას 5000 ლარის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას. ამავე მუხლის შენიშვნის მიხედვით, ამ მუხლის მე-12—13¹ ნაწილებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში არადეკლარირებული საქონლის არსებობისას არასწორ დეკლარირებად ითვლება, თუ დეკლარირებული საქონლისა და არადეკლარირებული საქონლის საერთო ოდენობა 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტია.

დავების განხილვის საბჭომ მიუთითა საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ“ ინსტრუქციის 21-ე მუხლის მე-7 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, ფიზიკურ პირს დეკლარირების ვალდებულება წარმოეშობა საქართველოს საბაჟო საზღვარზე გადაადგილებულ ნაღდი ფულზე (ეროვნული ან/და უცხოური ვალუტა), ჩეკებსა ან/და სხვა ფასიან ქაღალდებზე, რომელთა ჯამური ოდენობა აღემატება 30 000 ლარს ან მის ეკვივალენტს სხვა ვალუტაში.

„უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით, შემოსავლების სამსახურის მონიტორინგს ექვემდებარება 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდების საქართველოში შემოტანა და საქართველოდან გატანა. ამავე კანონის მე-6 მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, შემოსავლების სამსახური ვალდებულია განახორციელოს

საზღვაოზე გადაადგილებული ახ სსს ლაოზე (ახ სხვა ვალუტაში ძის ეკვივალენტზე) თეტი ნადლი ფულის-ეროვნული და უცხოური ვალუტების, ჩეკებისა და სხვა ფასიანი ქაღალდების-გადასაადგილებელი ან/და გამგზავნი/მიმღები პირების იდენტიფიკაცია.

დავების განხილვის საბჭომ მიუთითა საბაჟო დეპარტამენტის 2018 წლის 8 მაისის #48595-21-10 წერილით წარმოდგენილ ინფორმაციაზე, რომლის თანახმად, 2018 წლის 20 მარტს სგპ „...ის“ ტერიტორიაზე აზერბაიჯანის მხრიდან შემოვიდა საქართველოში რეგისტრირებული ავტომანქანა, რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე - ა. მ-ი, რომელმაც დაადეკლარირა 1 000 000 რუსული რუბლი. მისი ფიზიკური დათვალეირების შედეგად კი აღმოჩნდა, რომ დეკლარირებული თანხის გარდა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით იგი გადაადგილებდა არდადეკლარირებულ ნაღდ ფულს: 300 აშშ დოლარს, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანულ მანათს, 2 610 ლარს და 5 000 რუსულ რუბლს (ჯამში 7 024.45 ეკვივალენტი ლარში). არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ, ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით, შეადგინა 50 714.45 ლარი. ამასთან, სადავო ფაქტის ამსახველი ვიდეო და ფოტო მასალით დაფიქსირებული იყო დამალული საქონელი. მნიშვნელოვანი იყო ის გარემოებაც, რომ ა. მ-ი სისტემატურად გადაადგილებოდა (1 006 შესვლა/გასვლა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე და მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო მოქმედი საბაჟო პროცედურები.

დავების განხილვის საბჭომ მიუთითა, რომ ა. მ-ი იმავე სამართალდარღვევის ჩადენისათვის საბაჟო დეპარტამენტის მიერ დაჯარიმებული იყო 2017 წლის 10 დეკემბერს. სამართალდარღვევის ოქმი (#EL067252) მის მიერ გასაჩივრდა შემოსავლების სამსახურში და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულ დავების განხილვის საბჭოში, რომელთა (05.01.2018 წლის #129) ბრძანებითა და გადაწყვეტილებით (19.04.2018 წლის #5248/2/2018) საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

დავების განხილვის საბჭომ ყურადღება გაამახვილა საჩივრის ავტორის მითითებებზე და აღნიშნა, რომ ვიდეო მასალაში მომჩივანი აცხადებდა, რომ მისთვის მისაღები იყო როგორც ქართულ, ასევე, რუსულ ენაზე საუბარი. ამასთან, მან 1 000 000 რუსული რუბლის გარდა სხვა თანხის არსებობა კატეგორიულად გამორიცხა.

დავების განხილვის საბჭომ მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-7 მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის შესაბამისად, დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებისას არ შეიძლება გამოიყენოს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, თუ პირის კანონით დაცული უფლებებისა და ინტერესებისათვის მიყენებული ზიანი არსებითად აღემატება იმ სიკეთეს, რომლის მისაღებადაც იგი გამოიყენა. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ადმინისტრაციული ორგანო დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში სანქციის შერჩევისას განსაკუთრებული ყურადღებით უნდა მოექცოდეს თითოეულ იმ გარემოებას, რომელიც გავლენას ახდენს პირის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის განზრახულობაზე, სამართალდარღვევის საზოგადოებრივ საშიშროებასა და შეფარდებული სანქციის შედეგებზე. ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, დავების განხილვის საბჭომ მიიჩნია, რომ მომჩივნის მიმართ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილით გათვალისწინებული სანქციიდან ერთ-ერთის (საქონლის ჩამორთმევა) გამოყენება კანონშესაბამისი იყო.

სასამართლომ დადგინდა ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ 2019 წლის 6 ივნისის სასამართლო სხდომაზე მხარეთა მონაწილეობით დათვალეირებულ იქნა წინამდებარე საქმეზე წარმოდგენილი ვიდეო ჩანაწერი (CD ჩანაწერი). ვიდეო ჩანაწერი არ არის სრული. ამასთან, მოწმის სახით დაკითხულ იქნა სადავო საგადასახადო სამართალდამრღვევის ოქმის შემდგენი მებაჟე ოფიცერი - გ. ხ-ი.

ვიდეო ჩანაწერის (CD) მიხედვით, მებაჟე ოფიცრის მოთხოვნის შესაბამისად, ინტერვიუებისას მოსარჩელემ მებაჟე ოფიცრს ნებაყოფლობით წარუდგინა თანხა (რასაც პირადად იღებს ქურთუკის ჯიბიდან, სადავო არ არის რომ თანხა - 1 000 000 რუსული რუბლი არის დეკლარირებული). მებაჟე ოფიცრის მორიგი შეკითხვის შემდეგ, ჰქონდა თუ არა დეკლარანტს სხვა რაიმე თანხა, ჩანაწერი წყდება. ამასთან, მოწმის განმარტებით, ოქმის შედგენის მომენტისათვის ვიდეო ჩანაწერის (CD ჩანაწერი) გაკეთება სავალდებულო არ იყო. მოსარჩელის განმარტებით, მან მებაჟე ოფიცრს საფულე დანარჩენი თანხით ნებაყოფლობით წარუდგინა. მოწმის განმარტებით, მისი მოთხოვნის შედეგად, მოსარჩელემ დამატებით წარუდგინა 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი. მოწმემ აღნიშნა, რომ არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით შეადგინა 50 714.45 ლარი.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 207-ე მუხლზე, „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტზე, მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტზე, მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 269-ე მუხლის პირველ და მე-3 ნაწილებზე, 270-ე მუხლის პირველ და მე-2 ნაწილებზე, 271-ე მუხლის პირველ, მე-2 და მე-4 ნაწილებზე, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ 21-ე მუხლის მე-7 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 218-ე მუხლის პირველ, მე-2 და მე-4 ნაწილებზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილსა და ამავე ნორმის შენიშვნაზე, აგრეთვე, საქმის მასალებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და მიიჩნია, რომ საქმის მასალებით უტყუარად არ დასტურდებოდა, რომ მოსარჩელე ა. მ-ის

ინტერვიუებისას დეკლარირებული იყო მხოლოდ საქონელი - ფულადი თანხა 1 000 000 რუსული რუბლი და არ იქნა დეკლარირებული საქონელი - ფულადი თანხა 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზარბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი (ჯამში 7 024.45 ექვივალენტი ლარში).

სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეზე გრადინგერი ავსტრიის წინააღმდეგ (Gradinger v. Austria, განაცხადი No. 15963/90, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 1995 წლის 23 ოქტომბრის გადაწყვეტილება), ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ ესა თუ ის სამართალდარღვევა და სანქცია, ამ სამართალდარღვევის ხასიათისა და მისთვის დადგენილი სანქციის სიმკაცრის გათვალისწინებით, შიდასახელმწიფოებრივ კანონმდებლობაში მათი ადმინისტრაციულ დარღვევად და ადმინისტრაციულ სახდელად კატეგორიზაციის მიუხედავად, შეიძლება განხილულ იქნეს, როგორც სისხლის სამართლის დანაშაული და სისხლის სამართლის სასჯელის შესაბამისად, ადმინისტრაციული სამართალწარმოება უნდა იქნეს მიჩნეული სისხლის სამართალწარმოებად და მასზე ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის (უფლება სამართლიან სასამართლო განხილვაზე) მოქმედება უნდა გავრცელდეს (გადაწყვეტილების პუნქტები 35-36).

სასამართლომ, ასევე, მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის მე-40 მუხლის მე-3 პუნქტზე, რომლის თანახმად, დადგენილება ბრალდებულის სახით პირის პასუხისმგებლობაში მიცემის შესახებ, საბრალდებო დასკვნა და გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ უტყუარ მტკიცებულებებს. ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.

ზემოთმითითებული ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების ურთიერთშეჯერების შედეგად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-17 მუხლისა და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102.3 მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად, განსახილველ შემთხვევაში, უტყუარად არ დგინდებოდა მოსარჩელე ა. მ-ის მიერ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289.13 მუხლით გათვალისწინებული საგადასახადო სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტი, კერძოდ, არ დგინდებოდა, რომ მოსარჩელეს ჰქონდა საქართველოს საბაჟო საზღვარზე ნაღდი ფულის საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად გადაადგილების ან არასწორი დეკლარირების მცდელობა. სასამართლოს შეფასებით, საგულისხმო იყო, რომ აღნიშნული უტყუარად არ დასტურდებოდა, აგრეთვე, არც მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ წარმოდგენილი ვიდეო ჩანაწერით (CD) და არც მოწმის ჩვენებით.

სასამართლომ მიიჩნია, რომ რამდენადაც, განსახილველ შემთხვევაში, საქმის მასალებით უტყუარად არ დასტურდებოდა მოსარჩელე ა. მ-ის მიერ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289.13 მუხლით გათვალისწინებული საგადასახადო სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტი, მოსარჩელისათვის საგადასახადო სანქციის სახით საქონლის ჩამორთმევის შეფარდება კანონშეუსაბამო იყო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ და სსიპ შემოსავლების სამსახურმა, რომლებმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვეს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილებით სსიპ შემოსავლების სამსახურისა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სააპელაციო საჩივრები დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ა. მ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმი და სსიპ შემოსავლების სამსახურს საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებათა სრულყოფილი შესწავლის შედეგად, კანონით დადგენილ ვადაში, სადავო საკითხთან დაკავშირებით ახალი აქტის გამოცემა დაევალა; ბათილად იქნა ცნობილი სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანება და საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილება (საჩივარი #5691/2/2018); დანარჩენ ნაწილში ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 207-ე მუხლის „ს“ და „ტ“ ქვეპუნქტებზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 269-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, 43-ე მუხლის მე-4 ნაწილზე, 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილზე (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია), „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტსა და მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტზე, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 209-ე მუხლის პირველ ნაწილზე (სადავო პერიოდში მოქმედი), 215-ე მუხლის პირველ და მე-10 ნაწილზე, 207-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტზე (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია), სადავო პერიოდში მოქმედი საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-19 მუხლის პირველ პუნქტზე, ასევე, საქმის მასალებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და განმარტა, რომ საბაჟო საზღვარზე საქონლის შემოტანა თუ გატანა უნდა მოხდეს კანონმდებლობის სრული დაცვით. პირმა უნდა უზრუნველყოს საბაჟო

დეპარტამენტისათვის შესაბამისი ინფორმაციის წარდგენა, რაც მიზნად ისახავს საბაჟო კონტროლისა და ზედამხედველობის განხორციელების შესაძლებლობის უზრუნველყოფას. აღნიშნული მოთხოვნების დარღვევა იწვევს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის დაკისრებას. თუმცა ამასთანავე, საგადასახადო კანონმდებლობით განსაზღვრულია საგადასახადო ორგანოების საქმიანობის შეზღუდვები, რომელიც, თავისი არსით, მნიშვნელოვანი ხარისხით ხელს უწყობს გადასახადის გადამხდელისა და საგადასახადო წარმოების სხვა მონაწილე პირების სამართლებრივ დაცვას.

განსახილველ შემთხვევაში, საქმეში არსებული მტკიცებულებების, განსაკუთრებით სადავო ფაქტის ამსახველი ვიდეო და ფოტო მასალის ანალიზის საფუძველზე, სააპელაციო პალატამ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ ა. მ-ი საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით გადაადგილებდა არადეკლარირებულ ნაღდ ფულს. ამასთან, სააპელაციო პალატის შეფასების საგანს წარმოადგენდა, საგადასახადო პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდებისას საგადასახადო ორგანოს მიერ დაცულ იქნა თუ არა თანაზომიერების პრინციპი.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-6 მუხლზე და გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს განმარტება, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება სანქციის შემფარდებელ ორგანოს ავალდებულებს, გაითვალისწინოს დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების წესები. პასუხისმგებლობის დაკისრებისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მისი პროპორციულობა და თანაზომიერება, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი გარემოებანი, მის შეფარდებამდე დარღვევის არარსებობა, გადაცდომის სიმძიმე, პიროვნება, რაც საბოლოო ჯამში განაპირობებს პასუხისმგებლობის გამოყენებული სახის ადეკვატურობას. დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება საგადასახადო ორგანოს ავალდებულებს, საჯარო და კერძო ინტერესების დაცვის საფუძველზე კანონმდებლობის შესაბამისად რამდენიმე გადაწყვეტილებიდან შეარჩიოს ყველაზე მისაღები. პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ზომის არსებობა მიუთითებს უფრო მკაცრი სახის პასუხისმგებლობის გამოყენების შესაძლებლობას იმ შემთხვევაში, თუ ნაკლებად მკაცრი სახის სანქცია ვერ უზრუნველყოფს სახდელის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობას.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილით (სადავო პერიოდში მოქმედი) განსაზღვრულია სანქციის შეფარდების სახეები განცალკევებულად, რაც ადმინისტრაციულ ორგანოს ანიჭებს უფლებამოსილებას, ყოველ კონკრეტულ საქმეზე გადაწყვეტილება მიიღოს ამ საქმეზე არსებული გარემოებებისა და მტკიცებულებების გონივრული და ჯეროვანი შეფასების შედეგად.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მართალია, აღნიშნული ნორმა ადმინისტრაციულ ორგანოს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში აძლევს უფლებას, თავად შეარჩიოს მისაღები სანქცია, მაგრამ ეს არ გულისხმობს იმას, რომ მას შეუძლია გადაწყვეტილება მიიღოს დაუსაბუთებლად, პროპორციულობის პრინციპის დაცვის გარეშე. ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია, თავის საქმიანობაში აბალანსებდეს საჯარო და კერძო ინტერესებს და რომელიმე მათგანს გაუმართლებელ პრივილეგიას არ ანიჭებდეს.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ სახდელის დანიშვნის დროს მხედველობაში მიიღება ის ზოგადი საწყისები, რომლებიც განაპირობებს სამართლიანი სახდელის დაკისრებას, პირის დასჯას მის მიერ ჩადენილი ქმედების თანაზომიერად. მხედველობაში მიიღება ჩადენილი სამართალდარღვევის ხასიათი, დამრღვევის პიროვნება, მისი ბრალის ხარისხი, ქონებრივი მდგომარეობა, შემამსუბუქებელი და დამამძიმებელი გარემოებები, რაც სანქციის ინდივიდუალიზაციის პრინციპის გატარების აუცილებელი პირობათაგანია.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა არ ათავისუფლებდა ორგანოს საქმის გარემოებათა სათანადო გამოკვლევისა (ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 53-ე მუხლი) და აქტის დასაბუთების ვალდებულებისაგან (ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 96-ე მუხლი). განსახილველ შემთხვევაში, სადავო აქტი არ შეიცავდა რაიმე დასაბუთებას, თუ რა გახდა მიზეზი იმისა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, ადმინისტრაციულ ორგანოს ა. მ-ის მიმართ გამოეყენებინა ყველაზე მძიმე სანქცია. ასევე, არ იყო დასაბუთებული, თუ რატომ ვერ უზრუნველყოფდა უფრო მსუბუქი პასუხისმგებლობის ზომის გამოყენება ა. მ-ის მიერ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის სანქციის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობას. კონკრეტული ნორმით დადგენილი სანქციის ალტერნატივის არსებობა სწორედ ასეთ დასაბუთებას საჭიროებდა.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ რამდენადაც დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება და ორგანოს მიერ მიზანშეწონილობის საკითხებზე ზოგადი მითითება არ გამორიცხავდა მიღებული გადაწყვეტილების სათანადოდ დასაბუთების საჭიროებას, განსახილველ შემთხვევაში, არსებობდა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლის მე-4 ნაწილის საფუძველზე საკითხის ადმინისტრაციული ორგანოსათვის დაბრუნების წინაპირობები.

რაც შეეხება სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5691/2/2018) კანონიერებას, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ იმდენად, რამდენადაც სასამართლოს მიერ დადგინდა იქნა სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ სათავედ ჩაიღო

აქტის მიღება კანონის მოთხოვნათა დარღვევით, აღნიშნული გარემოება, თავის მხრივ, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენდა. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ადმინისტრაციულ საჩივარს, როგორც უფლების დაცვის საშუალებას, მხარისთვის განსაკუთრებული ინტერესი გააჩნია და ადმინისტრაციული წარმოება ადმინისტრაციულ საჩივართან დაკავშირებით გულისხმობს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერების გადამოწმებას, რომელიც თავის თავში მოიცავს აქტის როგორც ფორმალური, ისე მატერიალური კანონიერების გადამოწმებას, რაც, განსახილველ შემთხვევაში, ჯეროვნად არ იქნა განხორციელებული. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ვინაიდან სადავო საკითხი დამატებით კვლევას საჭიროებდა, ამ ეტაპზე გამოირიცხებოდა მოსარჩელის მეოთხე სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, სადავო შემთხვევის ამსახველი ვიდეო და ფოტომასალით დაფიქსირებულია დამალული საქონელი. მნიშვნელოვანია ის გარემოებაც, რომ ა. მ-ი სისტემატურად გადაადგილდება (1006 შესვლა/გასვლა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე და მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო მოქმედი საბაჟო პროცედურები.

ამასთან, ა. მ-ი იმავე სამართალდარღვევისათვის საბაჟო დეპარტამენტის მიერ დაჯარიმებულია 2017 წლის 10 დეკემბერს. #EL067252 სამართალდარღვევის ოქმი მის მიერ გასაჩივრებულ იქნა შემოსავლების სამსახურსა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულ დავების განხილვის საბჭოში, რომელთა 05.01.2018წ. #129 ბრძანებითა და 19.04.2018წ. #52/48/2/2018 გადაწყვეტილებით საჩივრები არ დაკმაყოფილდა.

კასატორი მიუთითებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-7 მუხლზე და განმარტავს, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში სანქციის შერჩევისას განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილა პირის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის განზრახულობაზე, სამართალდარღვევის საზოგადოებრივ საშიშროებასა და შეფარდებული სანქციის შედეგებზე. ზემოაღნიშნულისა და იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელე მხილებულ იქნა მსგავსი სამართალდარღვევის განმეორებით ჩადენაში, კასატორი მიიჩნევს, რომ სამართალდარღვევისათვის საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილით გათვალისწინებული სანქციებიდან უფრო მძიმე სანქციის (საქონლის ჩამორთმევა) გამოყენება კანონშესაბამისია. შესაბამისად, დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს პოზიცია იმასთან დაკავშირებით, რომ სანქციის შეფარდებისას დარღვეულია პროპორციულობის პრინციპი. კასატორის განმარტებით, საჯარო და კერძო ინტერესთა გათვალისწინებით, სანქციის შეფარდება პროპორციულობის პრინციპის დაცვით განხორციელდა, რამდენადაც მსგავსი სამართალდარღვევისათვის ერთხელ უკვე შეფარდებული სანქციით ვერ იქნა უზრუნველყოფილი ახალი სამართალდარღვევის თავიდან აცილება (პრევენცია), მოსარჩელემ განმეორებით ჩადინა სამართალდარღვევა, შესაბამისად, მართლზომიერად იქნა გამოყენებული შესაძლო სანქციებიდან უფრო მძიმე სანქცია.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 20 ნოემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 იანვრის განჩინებით ადმინისტრაციული საქმე #ბს-1022(კ-20) ა. მ-ის სარჩელისა გამო მოპასუხეების - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიმართ, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #69002014291 საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანების, საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5248/2/2018) ბათილად ცნობისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურისათვის ა. მ-ისათვის ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის დაბრუნების დავალების თაობაზე და ადმინისტრაციული საქმე #ბს-1219(კ-20) ა. მ-ის სარჩელისა გამო მოპასუხეების - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიმართ, საბაჟო დეპარტამენტის 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 სამართალდარღვევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და #5691/2/2018 საჩივარზე დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ა. მ-ისათვის 2018 წლის 20 თებერვალს ჩამორთმეული 1 000 000 რუსული რუბლის, 300 აშშ დოლარის, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანული მანათის, 2 610 ლარისა და 5 000 რუსული რუბლის დაბრუნების თაობაზე, გაერთიანდა ერთ წარმოებად, ერთად განხილვისათვის; გაერთიანებულ ადმინისტრაციულ საქმეს მიენიჭა ნომერი - #ბს-1219(კ-20).

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 იანვრის განჩინებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივრები მიჩნეულ იქნა

ს ა მ ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრების საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევა, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივრები უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ა. მ-ის სასარჩელო მოთხოვნები არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

საკასაციო პალატა უპირველესად მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, საკუთრებისა და მემკვიდრეობის უფლება აღიარებული და უზრუნველყოფილია. საჯარო ინტერესებისათვის დასაშვებია ამ უფლების შეზღუდვა კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით. საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, „აღნიშნული კონსტიტუციური დებულებით აღიარებულია საკუთრების ინსტიტუტის, როგორც დემოკრატიული საზოგადოების ერთ-ერთ საფუძვლად არსებული ღირებულების კონსტიტუციური მნიშვნელობა, რომელიც ინდივიდის პიროვნული თავისუფლებისა და ინდივიდუალური თვითრეალიზების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტს წარმოადგენს. „საკუთრების უფლება ადამიანის არა მარტო არსებობის კომპონენტი საფუძველია, არამედ უზრუნველყოფს მის თავისუფლებას, მისი უნარისა და შესაძლებლობების ადეკვატურ რეალიზაციას, ცხოვრების საკუთარი პასუხისმგებლობით წარმართვას. ყოველივე ეს კანონზომიერად განაპირობებს ინდივიდის კერძო ინიციატივებს ეკონომიკურ სფეროში, რაც ხელს უწყობს ეკონომიკური ურთიერთობების, თავისუფალი მეწარმეობის, საბაზრო ეკონომიკის განვითარებას, ნორმალურ, სტაბილურ სამოქალაქო ბრუნვას“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ივლისის #1/2/384 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – დავით ჯიმშელიძევილი, ტარიელ გვეტაძე და ნელი დალალიძევილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-5).

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლით განმტკიცებული საკუთრების უფლება არ არის მხოლოდ დეკლარაციული ხასიათის. იგი წარმოადგენს მთელი რიგი ქონებრივი ურთიერთობებისა და სხვაგვარი სამართლებრივი შედეგების წარმოშობის უმთავრეს წინაპირობას. ამასთან, საკუთრების უფლების დაცულობის უზრუნველყოფის საჭიროება არ არის ფორმალური და სწორედ აღნიშნული წარმოადგენს დემოკრატიული სახელმწიფოს ქვაკუთხედს, რამდენადაც საკუთრების უფლების დაცვით მიღწეულ უფლების ქმედით რეალიზებაზე დამოკიდებული საქართველოს კონსტიტუციით რეგლამენტირებულ ადამიანის მთელ რიგ უფლებათა შემდგომი განხორციელება. საკუთრების უფლების გარანტირებულობა და მისი კონსტიტუციური მოწესრიგება განაპირობებს, მათ შორის, პირის შესაძლებლობას, საკუთარი სურვილის შესაბამისად, თავისუფალი ნების საფუძველზე განკარგოს და შეიძინოს ქონებრივი უფლებები. თუმცა, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საკუთრების უფლება არ არის აბსოლუტური და იგი კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით, საჯარო ინტერესის გათვალისწინებით, შესაძლოა დაექვემდებაროს შეზღუდვებს.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 207-ე მუხლის „ს“ ქვეპუნქტზე, რომლის მიხედვით, საბაჟო ზედამხედველობა არის შემოსავლების სამსახურის მიერ გასატარებელ ღონისძიებათა ერთობლიობა, რომლის მიზანია საქონლის მიმართ სავაჭრო პოლიტიკის ღონისძიებების დაცვა. ამავე მუხლის „ტ“ ქვეპუნქტის თანახმად კი, საბაჟო კონტროლი არის შემოსავლების სამსახურის მიერ განხორციელებული ცალკეული მოქმედებები, რომელთა მიზანია საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის შემოტანასა და საქართველოს საბაჟო ტერიტორიიდან საქონლის გატანასთან დაკავშირებული საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვის უზრუნველყოფა.

საკასაციო სასამართლო ასევე მიუთითებს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 269-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, საგადასახადო სამართალდამრღვევა ითვლება პირის მართლსაწინააღმდეგო ქმედება (მოქმედება ან უმოქმედობა), რომლისთვისაც ამ კოდექსით გათვალისწინებულია პასუხისმგებლობა. საგადასახადო სამართალდარღვევისათვის პირს პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს მხოლოდ ამ კოდექსით დადგენილი საფუძვლითა და წესით. ამავე კოდექსის 43-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მიხედვით, საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილ ვალდებულებათა შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულების შემთხვევაში საგადასახადის გადამხდელს ეკისრება ამ კოდექსით ან/და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო აქტებით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის თანახმად, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 50 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი, მაგრამ არაუმეტეს 100 000 ლარის ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან

დეკლარირებით – იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას 5 000 ლარის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 289-ე მუხლის 13¹ ნაწილის თანახმად, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 100 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით – იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით გადატანილი ან გადმოტანილი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის ღირებულების 10 პროცენტის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას.

ამასთან, ამავე მუხლში არსებული შენიშვნით განმარტებულია, რომ ამ მუხლის მე-12-13¹ ნაწილებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში არადეკლარირებული საქონლის არსებობისას არასწორ დეკლარირებად ითვლება, თუ დეკლარირებული საქონლისა და არადეკლარირებული საქონლის საერთო ოდენობა 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტია.

საკასაციო პალატა ასევე მიუთითებს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 207-ე მუხლის „გ“ და „კ“ ქვეპუნქტებზე, რომელთა მიხედვით, დეკლარანტი არის პირი, რომელიც საქონლის დეკლარირებას ახორციელებს თავისი სახელით ან რომლის სახელითაც ხორციელდება დეკლარირება ამ კარით დადგენილი წესით; საბაჟო დეკლარაცია არის დოკუმენტი, რომლითაც პირი აცხადებს საქონლის მიმართ სასაქონლო ოპერაციის გამოყენების განზრახვას. მითითებული მუხლის „ნ“, „ჟ“ და „ღ“ ქვეპუნქტების თანახმად კი, საქონლის წარდგენა არის შემოსავლების სამსახურის მიერ განსაზღვრულ ადგილზე საქონლის მიტანის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება. საქონლის დეკლარირება არის ქმედება, რომლითაც პირი აცხადებს საქონლის მიმართ სასაქონლო ოპერაციის გამოყენების განზრახვას, ზოგადი დეკლარირება კი - საქონელზე იმ ზოგადი მონაცემების წარდგენა, რომლებიც აუცილებელია საბაჟო ზედამხედველობისა და საბაჟო კონტროლის განხორციელებისათვის.

ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს სადავო პერიოდში მოქმედ „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტზე, რომლის თანახმად, შემოსავლების სამსახურის მონიტორინგს ექვემდებარება 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდების საქართველოში შემოტანა და საქართველოდან გატანა. ამავე კანონის მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტის მიხედვით, შემოსავლების სამსახური ვალდებულია განახორციელოს საზღვარზე გადაადგილებული 30 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ნაღდი ფულის – ეროვნული და უცხოური ვალუტების, ჩეკებისა და სხვა ფასიანი ქაღალდების – გადაამადგილებელი ან/და გამგზავნი/მიმღები პირების იდენტიფიკაცია.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 209-ე მუხლის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის პირველი ნაწილის მიხედვით, საქართველოს საბაჟო საზღვრის გადაკვეთის მიზნებისათვის საქონელი არის მატერიალური ქონება, მათ შორის, ფული, ფასიანი ქაღალდები, ელექტრო და თბოენერგია, გაზი და წყალი.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 215-ე მუხლის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საქონლის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოტანა/საბაჟო ტერიტორიიდან გატანა ხორციელდება საბაჟო გამშვები პუნქტის ან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ განსაზღვრული სხვა ადგილის გავლით და, შესაბამისად, სავალდებულოა მისი წარდგენა. ეს ვალდებულება არ ვრცელდება მილსადენით ან ელექტროგადამცემი ხაზით, საზღვაო ან საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებით საქართველოს ტერიტორიული წყლების ან საჰაერო სივრცის გავლით გადაადგილებულ საქონელზე. ამავე მუხლის მე-10 ნაწილის თანახმად კი, საქონლის წარდგენისა და გაფორმების ვალდებულება ეკისრება დეკლარანტს ან/და საქონლის მფლობელს.

საკასაციო პალატა ასევე მიუთითებს სადავო პერიოდში მოქმედ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-19 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის მიხედვით, საქონლის წარდგენისა და გაფორმების ვალდებულება ეკისრება დეკლარანტს/საქონლის მფლობელს. ამავე ინსტრუქციის 21-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების თანახმად, საქონლის დეკლარირება შესაძლებელია საბაჟო დეკლარაციის წარდგენით, ზეპირად ან კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა საშუალებით. საბაჟო დეკლარაციის წარდგენა შესაძლებელია ელექტრონული ან წერილობითი ფორმით. ამავე მუხლის მე-7 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის მიხედვით კი, ფიზიკურ პირს დეკლარირების ვალდებულება წარმოეშობა - საქართველოს საბაჟო საზღვარზე გადაადგილებულ ნაღდ ფულზე (ეროვნული ან/და უცხოური ვალუტა), ჩეკებსა ან/და სხვა ფასიანი ქაღალდებზე, რომელთა ჯამური ოდენობა აღემატება 30 000 ლარს ან მის ეკვივალენტს სხვა ვალუტაში.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქართველოს საბაჟო საზღვარზე კანონმდებლობით განსაზღვრული ოდენობის თანხის გადაადგილების შემთხვევაში ფიზიკური პირის დეკლარირების ვალდებულების განსაზღვრა არ წარმოადგენს კანონმდებლის თვითმიზანს. დეკლარაციის წარდგენა ემსახურება კონკრეტული ოდენობის ნაღდი ფულის ქვეყანაში შემოდინებისა თუ ქვეყნიდან გადინების თაობაზე სახელმწიფოთა ინფორმირებულობას, რაც საბოლოო ჯამში მიზნად ისახავს დაუსაბუთებელი ფინანსების წარმოშობისა და მათი სხვადასხვა დანაშაულებრივი საქმიანობებისათვის გამოყენების პრევენციას. ამასთან,

დეკლარაციის ვალდებულების განსაზღვრით არ არის გამოხატული მხოლოდ სახელმწიფოს სურვილი, გააჩნდეს ზუსტი ინფორმაცია ქვეყანაში შემომავალი თუ ქვეყნიდან გამავალი აქტივების შესახებ. საბაჟო გამშვებ პუნქტში ამგვარი რეჟიმის დადგენა სრულად ეხმიანება საქართველოს სახელმწიფოს სხვადასხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებასაც, რომელთა უმთავრეს მიზანს დაუსაბუთებელი ფინანსური სახსრების წარმოშობისათვის ხელის შეშლა წარმოადგენს. საქმეზე კარაპეტიაჩი საქართველოს წინააღმდეგ (Karapetyan v. Georgia, no. 61233/12, §34, 2020 წლის 15 ოქტომბერი) ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ აღნიშნა, რომ „სახელმწიფოებს აქვთ ლეგიტიმური ინტერესი და აგრეთვე ვალდებულება სხვადასხვა საერთაშორისო ხელშეკრულების საფუძველზე, რომ მიიღონ ზომები მათ საზღვრებზე ფულადი სახსრების გადატანის გამოვლენისა და მონიტორინგისათვის, ვინაიდან დიდი რაოდენობით ნაღდი ფული შეიძლება გამოყენებული იქნას ფულის გათეთრების, ნარკოტიკებით ვაჭრობის, ტერორიზმის ან ორგანიზებული დანაშაულის ფინანსირების, გადასახადების თავიდან აცილების ან სხვა სერიოზული ფინანსური დანაშაულებისათვის. ზოგადი დეკლარაციის მოთხოვნა, რომელიც გამოიყენება სახელმწიფო საზღვრის გადამკვეთი ნებისმიერი პირის მიმართ, ახდენს ქვეყანაში შეუსწავლელად ნაღდი ფულის შემოსვლის ან გასვლის პრევენციას და კონფისკაციის ზომას, რომელიც საბაჟო ორგანოებისთვის ნაღდი ფულის დაუდეკლარირების შედეგია, წარმოადგენს ამ სამართალდარღვევათა წინააღმდეგ ბრძოლის ზოგადი მარეგულირებელი სქემის ნაწილს (იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე გირლიანი რუსეთის წინააღმდეგ, Gyrllyan v. Russia, no. 35943/15, § 23, 2018 წლის 9 ოქტომბერი)“.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქონლის გაფორმებისას გამოსაყენებელი სასაქონლო ოპერაციების სახეებს განსაზღვრავს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 227-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლის თანახმად, საქონლის გაფორმებისას გამოიყენება შემდეგი სასაქონლო ოპერაციები: იმპორტი; ექსპორტი; რექსპორტი; ტრანზიტი; საწყობი; თავისუფალი ზონა; დროებითი შემოტანა; შიდა გადამუშავება; გარე გადამუშავება. მითითებული მუხლის მე-4 და მე-5 ნაწილებით კი დადგენილია, რომ გადასახადების გადახდის ან/და გარანტიის წარდგენის ვალდებულება ეკისრება დეკლარანტს ან საქონლის მფლობელს. სასაქონლო ოპერაციებში საქონლის მოქცევისა და სასაქონლო ოპერაციების გამოყენების წესებს განსაზღვრავს საქართველოს ფინანსთა მინისტრი.

სადავო პერიოდში მოქმედი საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-2 მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების მიხედვით, საქონელი, საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოტანის მომენტიდან, აგრეთვე საქართველოს საბაჟო ტერიტორიიდან გასატანი საქონელი გაფორმების დასრულების მომენტიდან, ექვემდებარება საბაჟო ზედამხედველობას და, შესაბამისად, სავალდებულოა მისი წარდგენა ამ მუხლით დადგენილი წესით. ეს ვალდებულება არ ვრცელდება მილსადენით ან ელექტროგადამცემი ხაზით, საზღვაო ან საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებით საქართველოს ტერიტორიული წყლების ან საჰაერო სივრცის გავლით გადაადგილებულ საქონელზე. საბაჟო გამშვებ პუნქტში საქონლის წარდგენის ვალდებულება აქვს საქართველოს საბაჟო საზღვარზე საქონლის გადამადგილებელ პირს.

ამავე ინსტრუქციის მე-3 მუხლის მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად, ზოგადი დეკლარირება ნიშნავს საქონელზე იმ ზოგადი მონაცემების წარდგენას, რომლებიც აუცილებელია საბაჟო ზედამხედველობისა და საბაჟო კონტროლის განხორციელებისათვის, ხოლო ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, ზოგად დეკლარირებას ახორციელებს: ა) საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის შემომტანი ან საქონლის ტრანსპორტირებაზე პასუხისმგებელი პირი; ბ) საქონლის მესაკუთრე ან მისი წარმომადგენელი.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საბაჟო საზღვარზე საქონლის კანონმდებლობის მოთხოვნათა სრული დაცვით გადაადგილებას პრინციპული მნიშვნელობა ენიჭება. თითოეული საბაჟო პროცედურის ზედმიწევნით განხორციელება ჯაჭვურად ხელს უწყობს საბაჟო ღონისძიებების ეფექტურად განხორციელებას და შედეგად, საბაჟო კანონმდებლობით დასახული მიზნის მიღწევას. ამ კუთხით განსაკუთრებით აღსანიშნავია უშუალოდ საქონლის გადამადგილებელი პირის მონაწილეობა საბაჟო პროცედურებში. კერძოდ, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 22 ნოემბრის #ბს-572-572(2კ-18) გადაწყვეტილებაში განიმარტა, რომ „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისას საქონლის მფლობელი ვალდებულია, ერთი მხრივ, შეენობილი ჰქონდეს, ხოლო, მეორე მხრივ, დაიცვას საბაჟო საზღვარზე საქონლის გადაადგილებასთან დაკავშირებით საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნები. აღნიშნული გულისხმობს იმას, რომ საბაჟო საზღვარზე საქონლის შემოტანისას საქონლის მფლობელი ვალდებულია, საბაჟო დეპარტამენტისათვის შესაბამისი ინფორმაციის სრულყოფილი წარდგენით უზრუნველყოს საბაჟო კონტროლისა და ზედამხედველობის ეფექტური განხორციელებისათვის ხელის შეწყობა. აღნიშნული ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულება თუ შეუსრულებლობა საფრთხეს უქმნის საბაჟო გამშვებ პუნქტში შესაბამისი უფლებამოსილი ორგანოების მიერ საბაჟო კონტროლისა და ზედამხედველობითი ფუნქციების შესრულებას.“

საკასაციო სასამართლო აქვე მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლი განამტკიცებს საკუთრების უფლებას. კერძოდ, აღნიშნული მუხლი ადგენს, რომ ყოველ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს აქვს თავისი საკუთრებით შეუფერხებელი სარგებლობის უფლება. მხოლოდ საზოგადოებრივი

საჭიროებისათვის შეიძლება ჩამორთვას ვინმეს საკუთრება კანონითა და საერთაშორისო სამართლის ზოგადი პრინციპებით გათვალისწინებულ პირობებში. ამასთან, წინარე დებულებები არანაირად არ აკნინებს სახელმწიფოს უფლებას, გამოიყენოს ისეთი კანონები, რომელთაც ის აუცილებლად მიიჩნევს საერთო ინტერესების შესაბამისად საკუთრებით სარგებლობის კონტროლისათვის, ან გადასახდებისა თუ მოსაკრებლების ან ჯარიმების გადახდის უზრუნველსაყოფად. ხსენებული დანაწესი უზრუნველყოფს საკუთრების უფლების კვალიფიციურ დაცვას, ამასთან, მუხლი სახელმწიფო ორგანოებს ანიჭებს ფართო დისკრეციას, ჩაერიონ ამ უფლებაში: უშვებს პირის საკუთრების ჩამორთმევას „საზოგადოებრივი საჭიროებისთვის“ და მეორე პუნქტი უფლებამოსილს ხდის სახელმწიფოს, დაადგინოს „თავისი შეხედულებისამებრ აუცილებელი კანონმდებლობა“ გადასახადებთან და სხვა შემოწირულობასა თუ სახდელბთან დაკავშირებით (იხ. *სპამპინატო იტალიის წინააღმდეგ (Spampinato v. Italy)*, no. 23123/04 განჩინება, 2007 წლის 29 მარტი)

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს არაერთგზის აღუნიშნავს, რომ კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლი არსებითად უზრუნველყოფს საკუთრების უფლებას და მოიცავს სამ განსხვავებულ წესს. პირველი, რომელიც მოცემულია პირველი პარაგრაფის პირველ წინადადებაში და ზოგადი ხასიათისაა, ადგენს საკუთრებით მშვიდობიანი სარგებლობის პრინციპს. მეორე წესი, რომელსაც ვხვდებით იმავე პარაგრაფის მეორე წინადადებაში, ეხება საკუთრების ჩამორთმევას და უსადაგებს მას გარკვეულ პირობებს. მესამე, რომელიც მოცემულია მეორე პარაგრაფში, აღიარებს, რომ ხელშემკვრელ სახელმწიფოებს, სხვა საკითხებთან ერთად, უფლება აქვთ გააკონტროლონ საკუთრების გამოყენება საერთო ინტერესების შესაბამისად. მეორე და მესამე წესები, რომლებიც ეხებიან საკუთრებით მშვიდობიანი სარგებლობის უფლებაში ჩარევის ცალკეულ შემთხვევებს, უნდა განიმარტოს პირველი წესით დადგენილი ზოგადი პრინციპის ჭრილში (იხ. მაგ. *დრაონი საფრანგეთის წინააღმდეგ (Draon v. France)* [დიდი პალატა], no. 1513/03, § 69, 2005 წლის 6 ოქტომბერი).

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დამკვიდრებული სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, კონფისკაციის ღონისძიება, მიუხედავად იმისა, რომ იგი მოიცავს საკუთრების ჩამორთმევას, მაინც წარმოადგენს საკუთრებით სარგებლობის კონტროლს კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლის მე-2 პარაგრაფის მნიშვნელობით (იხ. *ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები საქმეებზე ბოლიევიჩი ხორვატიის წინააღმდეგ (Boljevic v. Croatia)*, no. 43492/11, § 38, 2017 წლის 31 იანვარი; *ისმაილოვი რუსეთის წინააღმდეგ (Ismayilov v. Russia)*, no. 30352/03, § 30, 2008 წლის 6 ნოემბერი, *გაბრიჩი ხორვატიის წინააღმდეგ (Gabrić v. Croatia)* no. 9702/04, § 33, 2009 წლის 5 თებერვალი).

შესაბამისად, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სახელმწიფოს მხრიდან გამოყენებული კონფისკაციის ღონისძიებით ადგილი აქვს საკუთრების უფლებაში ჩარევას, რაც ცხადია, უნდა ეფუძნებოდეს საკუთრების უფლებისა და სახელმწიფოს მიერ დასახული და უზრუნველყოფილი საჯარო ინტერესების ურთიერთშეპირისპირებასა და სამართლიან დაბალანსებას. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საკუთრების უფლების, როგორც ერთ-ერთი ფუნდამენტური უფლების, მხოლოდ ბუნება აზღვევს საგადასახადო ორგანოების თვითნებობის რისკებს, რამდენადაც იგი ადმინისტრაციულ ორგანოს აკისრებს ვალდებულებას, გამოვლენილი სამართალდარღვევისათვის პასუხისმგებლობის განსაზღვრისას მხოლოდ განხორციელებული ქმედების გონივრული და ჯეროვანი შეფასების შედეგად, მაქსიმალური სიფრთხილით გამოიყენოს საქონლის ჩამორთმევის (კონფისკაციის) ღონისძიება. სტრასბურგის სასამართლო ადგენს, რომ „ხისტი ეროვნული კანონები, რომლებიც სრულ კონფისკაციას ავტომატურ სანქციად ადგენდა, ხშირად მიგვიყვანს ეროვნული სასამართლოების გადაწყვეტილებებამდე, რომლებიც ვერ ადგენენ სამართლიან ბალანსს ზოგადი ინტერესების მოთხოვნებსა და პირის საკუთრების უფლებას შორის“ (იხ. *გირლიანი რუსეთის წინააღმდეგ, Gyrllyan v. Russia*, no. 35943/15, §§ 30 და 31, 2018 წლის 9 ოქტომბერი).

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს აღნიშნული განმარტების პარალელურად, საკასაციო პალატა მიუთითებს იმ სამართლებრივ ნორმებზე, რომელთა საფუძველზეც, მოსარჩელე ა. მ-ს პასუხისმგებლობის სახით განესაზღვრა ფულადი სახსრების ჩამორთმევა. კერძოდ, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 289-ე მუხლის მე-13 ნაწილის თანახმად, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 50 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი, მაგრამ არაუმეტეს 100 000 ლარის ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით – იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას 5 000 ლარის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას. ამავე მუხლის 13¹ ნაწილის თანახმად კი, საქართველოს საბაჟო საზღვარზე 100 000 ლარზე (ან სხვა ვალუტაში მის ეკვივალენტზე) მეტი ოდენობის ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის გადატანა ან გადმოტანა საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით – იწვევს ვალდებული პირის დაჯარიმებას საბაჟო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად ან არასწორი დეკლარირებით გადატანილი ან გადმოტანილი ნაღდი ფულისა და ფასიანი ქაღალდის ღირებულების 10 პროცენტის ოდენობით ან ამ საქონლის ჩამორთმევას.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ დასახელებული სამართლებრივი საფუძველები ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის გამოსაყენებელ პასუხისმგებლობის ზომებს ალტერნატიულად ადგენს და შესაბამისად, ადმინისტრაციულ ორგანოს აღჭურავს დისკრეციული უფლებამოსილებით, საქმის სპეციფიკურობისა და ინდივიდუალური მახასიათებლების, ჩადენილი სამართალდარღვევის ბუნებისა და სიმძიმის გათვალისწინებით,

ყოველ კონკრეტულ შემთხვევასთან მიმართებით, სამართალდამრღვევის მიმართ შეარჩიოს შესაფერისი და ადეკვატური ღონისძიება. ამასთან, მართალია, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო საკუთრების უფლებასა და საერთო ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსის დადგენის პროცესში ეროვნულ სასამართლოებს შეფასების თავისუფალ ფარგლებს ანიჭებს, თუმცა, ამავდროულად, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოთხოვნილი ბალანსი არ მიიღწევა, თუ დაინტერესებულმა მესაკუთრემ საკუთარ თავზე უნდა აიღოს „ინდივიდუალური და გადაჭარბებული ტვირთი“.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-6 მუხლზე, რომლის თანახმად, თუ ადმინისტრაციულ ორგანოს რომელიმე საკითხის გადასაწყვეტად მინიჭებული აქვს დისკრეციული უფლებამოსილება, იგი ვალდებულია ეს უფლებამოსილება განახორციელოს კანონით დადგენილ ფარგლებში. ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია განახორციელოს დისკრეციული უფლებამოსილება მხოლოდ იმ მიზნით, რომლის მისაღწევადაც მინიჭებული აქვს ეს უფლებამოსილება.

ამავე კოდექსის მე-7 მუხლის შესაბამისად, დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებისას არ შეიძლება გამოიყენოს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, თუ პირის კანონით დაცული უფლებებისა და ინტერესებისათვის მიყენებული ზიანი არსებითად აღემატება იმ სიკეთეს, რომლის მისაღებადაც იგი გამოიყენა. დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებისას გამოყენებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით გათვალისწინებულმა ზომებმა არ შეიძლება გამოიწვიოს პირის კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების დაუსაბუთებელი შეზღუდვა.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება სანქციის შემფარდებელ ორგანოს ავალდებულებს, გაითვალისწინოს დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების წესები. პასუხისმგებლობის დაკისრებისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მისი პროპორციულობა და თანაზომიერება, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი გარემოებანი, მის შეფარდებამდე დარღვევის არარსებობა, გადაცდომის სიმძიმე, პიროვნება, რაც საბოლოო ჯამში განაპირობებს პასუხისმგებლობის გამოყენებული სახის ადეკვატურობას. დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გადაწყვეტილების მიღება ადმინისტრაციულ ორგანოს ავალდებულებს, საჯარო და კერძო ინტერესების დაცვის საფუძველზე კანონმდებლობის შესაბამისი რამდენიმე გადაწყვეტილებიდან შეარჩიოს ყველაზე მისაღები. პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ზომის არსებობა მიუთითებს უფრო მკაცრი სახის პასუხისმგებლობის გამოყენების შესაძლებლობას იმ შემთხვევაში, თუ ნაკლებად მკაცრი სახის სანქცია ვერ უზრუნველყოფს სახდელის მიზნის მიღწევას შესაძლებლობას.

განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე ა. მ-ს საგადასახადო პასუხისმგებლობის სახით საქონლის ჩამორთმევა განესაზღვრა ორი სამართალდარღვევის ჩადენისათვის. პირველ შემთხვევაში, 2017 წლის 10 დეკემბერს საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ს“ ტერიტორიაზე, აზერბაიჯანის მხრიდან შევიდა საქართველოში რეგისტრირებული ავტობუსი სახელმწიფო ნომრით - ..., რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე - ა. მ-ი (პ/ნ ...). მოსარჩელეს ჩამორთვა 3 300 000 რუსული რუბლი (148 965.3 ექვივალენტი ლარში), რომელიც ავტობუსის ერთ-ერთი სავარძლის ქვეშ, რეზინების მეშვეობით ქვემოდან ამოკრულ მდგომარეობაში იქნა აღმოჩენილი. მეორე შემთხვევაში, 2018 წლის 20 თებერვალს საბაჟო გამშვებ პუნქტ „...ს“ კონტროლის ზონაში აზერბაიჯანის მხრიდან შემოვიდა იგივე ავტობუსი (საქართველოს სახ. ნომ. ...), რომელსაც მართავდა საქართველოს მოქალაქე, ფიზიკური პირი - ა. მ-ი. ინტერვიუებისას მოსარჩელემ დაადეკლარირა 1 000 000 რუსული რუბლი, თუმცა ფიზიკური დათვალისწინების შედეგად, მას დამატებით აღმოაჩნდა 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზერბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი (ჯამში 7 024.45 ექვივალენტი ლარში). ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით, არასწორად დეკლარირებულმა თანხამ შეადგინა 50 714.45 ლარი.

საკასაციო სასამართლო საგულისხმოდ მიიჩნევს თავად მოსარჩელის განმარტებებს პირველ შემთხვევასთან მიმართებით. კერძოდ, მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ აღმოჩენილი 3 300 000 რუსული რუბლი (148 965.3 ექვივალენტი ლარში) არა მას, არამედ ე. მ-ს ეკუთვნოდა, რომელიც საბაჟო გამშვებ პუნქტის ტერიტორიაზე ჰ. ხ-ს გადმოჰქონდა. საკასაციო პალატა ხაზგასმით მიუთითებს, რომ საქმეში არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი მტკიცებულებები, რომლებიც ჩამორთმეული თანხის კანონიერ წარმომავლობას ან მისი სხვა ფიზიკური პირისათვის კუთვნილებას დაადასტურებდა. მეტი სიცხადისათვის, მოსარჩელე განმარტავდა, რომ ე. მ-ი ქალაქ ...ში ბინის შესაძენად მოურიგდა ა. მ-ს 150 000 ლარად, რაშიც მან ზეს სახით გადაუხადა 5 000 ლარი, ხოლო დარჩენილი თანხა უნდა გადაეხადა 2017 წლის 15 დეკემბრამდე. მოსარჩელის მითითებით, 2017 წლის 2 დეკემბერს, ე. მ-მა ბაქოში სახლი 180 000 მანეთად გაყიდა, რაშიც ზეს სახით აიღო 100 000 მანათი - 3 300 000 რუსული რუბლი, რომელიც 2017 წლის 9 დეკემბერს გამოატანა ჰ. ხ-ს ა. მ-ისათვის გადასაცემად. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელე შემოიფარგლა მარტოოდენ განმარტებებით და მას სასამართლოსათვის არ წარმოუდგენია ქალაქ ბაქოში ე. მ-ის საკუთრებაში არსებული საცხოვრებელი სახლის გაყიდვის დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება (მაგალითად, ხელშეკრულება), რომელიც თანხის კანონიერ წარმომავლობას დაადასტურებდა. ა. მ-ს ასევე არ აქვს წარმოდგენილი მტკიცებულება ე. მ-ის მიერ ქალაქ ...ში საცხოვრებელი სახის შეძენის ან მის მიერ ზეს სახით გამყიდველისათვის კონკრეტული ოდენობის თანხის გადახდის შესახებ. მოსარჩელეს ასევე არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის ე. მ-ის

მიერ ჰ. ხ-ისათვის კონკრეტული დანიშნულებით (მაგალითად, საცხოვრებელი სახლის შექმნის ან რაიმე სხვა კანონიერი მოქმედების განხორციელების მიზნით) გადაეცემას. საკასაციო პალატა ასევე ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ საქმეში არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულება (მაგალითად, ჰ. ხ-ის ხელწერილი), რომლითაც მოსარჩელე ა. მ-ი დაადასტურებდა, რომ ჩამორთმეული თანხის საბაჟო გამშვები პუნქტის გავლით საქართველოს ტერიტორიაზე შემოტანას უშუალოდ ჰ. ხ-ი ცდილობდა. ამასთან, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქმეში წარმოდგენილ მასალებში არ მოიპოვება რაიმე სახის მტკიცებულება, რომლითაც ფულადი სახსრების ჩამორთმევის საფუძველით ჰ. ხ-ის ან ე. მ-ის მიმართ ა. მ-ის რაიმე სახის სავარაუდო ვალის წარმოშობა დადასტურდებოდა. ასეთი ვალის დაუდასტურებლობის პირობებში კი, საკასაციო პალატა იზიარებს კასატორის მოსაზრებას და ურთიერთსაწინააღმდეგოდ მიიჩნევს მოსარჩელის მიერ, ერთი მხრივ, თანხის მისთვის კუთვნილების უარყოფას, ხოლო, მეორე მხრივ, ჩამორთმეული თანხის სწორედ მისთვის დაბრუნების დავალების მოთხოვნას.

რაც შეეხება მეორე სამართალდარღვევას, საქმეში წარმოდგენილი ვიდეომასალით დასტურდება, რომ ა. მ-მა 1 000 000 რუსული რუბლის გარდა სხვა თანხის არსებობა კატეგორიულად გამორიცხა. თუმცა ფიზიკური დათვალისკების შედეგად, მას დამატებით აღმოაჩნდა 300 აშშ დოლარი, 770 ევრო, 757 აზარბაიჯანული მანათი, 2 610 ლარი და 5 000 რუსული რუბლი (ჯამში 7 024.45 ექვივალენტი ლარში). საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ მოსარჩელემ ვერ უზრუნველყო ჩამორთმეული თანხის კანონიერი წარმომავლობის დადასტურება და ვერ გამორიცხა ის ფაქტი, რომ მას არ გააჩნდა საბაჟო ორგანოების მოტყუების, მათგან მალულად თანხის საქართველოს ტერიტორიაზე შემოტანის განზრახვა.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება განსახილველი დავის მსგავს საქმეზე - კარაპეტიანი საქართველოს წინააღმდეგ (*Karapetyan v. Georgia, no. 61233/12, 2020 წლის 15 ოქტომბერი*). მითითებულ საქმეში მომჩივანი განმარტავდა, რომ საბაჟო თანამშრომლების მიერ ჩამორთმეული 40 000 აშშ დოლარიდან მას მხოლოდ 9 000 აშშ დოლარი ეკუთვნოდა, ხოლო დანარჩენი თანხა კი იყო მისი ორი მეგობრის, რომლებიც მასთან ერთად მგზავრობდნენ და რომლებმაც შესანახად მას ანდეს ფული. 9 000 აშშ დოლარი (დაახლოებით 16 000 ქართული ლარი (GEL)) იმ პერიოდისათვის მოქმედი ეროვნული კურსის გათვალისწინებით (10.05.2010წ.) არ აღემატებოდა კანონით დადგენილ ზღვარს - 30 000 ლარს.

სტრასბურგის სასამართლომ აღნიშნა, რომ „მოცემული საქმის გარემოებების გათვალისწინებით, მომჩივნის ქცევა და განცხადებები სტრასბურგის სასამართლოსთვის განსაკუთრებით ართულებს პროპორციული ანალიზის გაკეთებას. მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლომ დაადგინა, რომ მომჩივანი შეიძლება მიჩნეულ იქნას მისგან ჩამორთმეული თანხის ნაწილის მფლობელად, კერძოდ, რომელსაც იგი ითხოვს როგორც საკუთარს (9 000 აშშ დოლარი), ჩარევის პროპორციულობის შეფასებისას, მას არ შეუძლია შეუმჩნეველი დატოვოს, რომ გასაჩივრებელი სანქცია გამოყენებული იქნა მთლიან გადაზიდულ თანხაზე იმ მიზეზით, რომ მომჩივანმა პირადად გადაწყვიტა მისი გადმოტანა. აღნიშნული მიღებული ზომა იყო ერთადერთი სანქცია, რომელიც მომჩივანს დაეკისრა. სადავო მოვლენებამდე, შესაბამისი საკონტროლო პუნქტის ოფიციალური გავლის გათვალისწინებით, მომჩივანს კარგად უნდა სცოდნოდა იმ ფაქტის შესახებ, რომ თანხა რომელიც აჭარბებს რელევანტური რეგულაციებით დადგენილ კანონიერ ლიმიტს, დეკლარირებული უნდა იყოს საბაჟო ორგანოების წინაშე. ამ კონტექსტში, მიუხედავად იმისა, რომ მომჩივნის პირადი თანხა [9 000 დოლარი] ჯდება კანონით გათვალისწინებულ ოდენობაში, მომჩივანმა საკუთარი ნებით არჩია სხვა დამატებითი თანხის გადატანა და გარისკა მისი კონფისკაცია საბაჟო შემოწმების განზრახ გვერდით ავლის გზით.

გარდა ამისა, მართალია, მოცემული სანქციის გამოყენებისათვის ჩამორთმეული თანხის მესაკუთრეთა რაოდენობა არარელევანტური იყო, ვინაიდან ეროვნული კანონმდებლობა ვრცელდებოდა არადეკლარირებული თანხების ტრანსპორტირებაზე, მიუხედავად მათი მესაკუთრეთა რაოდენობისა, სტრასბურგის სასამართლო აღნიშნავს, რომ ეროვნულმა სასამართლოებმა მაინც განიხილეს მომჩივნის არგუმენტი საზიარო საკუთრებასთან დაკავშირებით. მათ დაადგინეს, რომ მომჩივანს აღნიშნული არგუმენტი არ წამოუყენებია, როდესაც მას თანხა აღმოუჩინეს და არ არსებობდა ამ განცხადების გამამყარებელი მტკიცებულებები, შესაბამისად დაასკვნეს, რომ საზიარო საკუთრებასთან დაკავშირებით მომჩივანმა განაცხადა შესაბამისი სანქციის თავიდან აცილების მიზნით. ამასთან დაკავშირებით, სტრასბურგის სასამართლო აღნიშნავს, რომ მის წინაშე არსებული საქმის მასალები არ მოიცავს რაიმე დოკუმენტს ჩამორთმეულ თანხასთან დაკავშირებით, იქნება ეს კანონიერი წარმომავლობის, მომჩივნის საზიარო საკუთრების მტკიცების თუ თანამგზავრებისთვის მისი სავარაუდო ვალის შესახებ“ (კარაპეტიანი საქართველოს წინააღმდეგ (*Karapetyan v. Georgia, no. 61233/12, §§ 38-39, 2020 წლის 15 ოქტომბერი*)).

საქმეზე არსებული სრული სურათის შესაქმნელად, საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს სადავო სამართალდარღვევები შეაფასოს არა ურთიერთდამოუკიდებლად, ერთმანეთისაგან განცალკევებით, არამედ - ერთობლიობაში. საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ საბაჟო ორგანოებისაგან მალულად საქონლის საქართველოს ტერიტორიაზე შემოტანისათვის სანქციას ადგენს საქართველოს საგადასახადო კოდექსი, ხოლო ფულადი სახსრების ოილარირების აალოიბოლია აანსაზორიოლია როაორა საქართველოს საგადასახადო

კოდექსით, ასევე, „უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სადავო პერიოდში მოქმედი საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის #290 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციით“. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ დეკლარირების ვალდებულება და წესი, რომელიც ოფიციალური წესით იყო გამოქვეყნებული და ხელმისაწვდომი საზოგადოებისათვის, შედგენილი იყო საკმარისი სიზუსტით და აკმაყოფილებდა განჭვრეტადობისა და ხელმისაწვდომობის მოთხოვნებს. ამასთან, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებებით დასტურდება, რომ მოსარჩელე ა. მ-ი სისტემატურად გადაადგილდებოდა (1800-მდე შესვლა/გასვლა) საქართველოს საბაჟო საზღვარზე, შესაბამისად, მისთვის ცნობილი უნდა ყოფილიყო მოქმედი საბაჟო პროცედურები და კანონმდებლობით დადგენილი შეზღუდვები და შეღავათები. საკასაციო პალატა ასევე საყურადღებოდ მიიჩნევს გამოვლენილ სამართალდარღვევებს შორის დაახლოებით 3-თვიანი ინტერვალის არსებობას და განმარტავს, რომ სხვა ფაქტობრივ გარემოებებთან ერთობლიობაში, დროის ასეთ მცირე მონაკვეთში საბაჟო საზღვარზე თანხის საბაჟო გამშვები პუნქტისაგან მალულად გადმოტანის ორი მცდელობა საკასაციო სასამართლოს უყალიბებს რწმენას, რომ მოსარჩელეს გააჩნდა თანხის დამალვის განზრახვა, მით უფრო, იმ პირობებში, როდესაც ა. მ-ი ვერც ერთ შემთხვევაში ვერ ადასტურებს თანხის კანონიერ წარმომავლობას ან აღნიშნული თანხის სხვა პირისათვის კუთვნილებას. ამასთან, პირველ შემთხვევაში თანხის განთავსების ადგილი და ფორმა (სამგზავრო ავტობუსის სავარძლის ქვემოდან რეზინებით ამოკრულ მდგომარეობაში) ცხადად მეტყველებს მოსარჩელის მხრიდან თანხის საბაჟო გამშვები პუნქტისაგან მალულად შემოტანის განზრახვაზე.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის სანქციის შეფარდებას აქვს როგორც პრევენციული, ასევე, რეპრესიული ფუნქცია, რაც გულისხმობს იმას, რომ პასუხისმგებლობის დაკისრებით სახელმწიფო, ერთი მხრივ, ახდენს მსგავსი ტიპის სამართალდარღვევების ჩადენის პრევენციას, ხოლო, მეორე მხრივ, უზრუნველყოფს სამართალდამრღვევი პირის დასჯას განხორციელებული კანონსაწინააღმდეგო ქმედებისათვის. ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სანქციის შეფარდების რეპრესიული ბუნება, გარკვეულწილად, განაპირობებს მისი პრევენციული მიზნების მიღწევასაც, რამდენადაც სამართალდამრღვევი პირის დასჯა იწვევს სხვა პირთა საფუძვლიან რიდს, რომ პასუხისმგებლობის თავიდან აცილების მიზნით, თავი შეიკავონ ანალოგიური ქმედების განხორციელებისაგან.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გამოვლენილი ორივე სამართალდარღვევა ერთობლიობაში და მათთან დაკავშირებით დადასტურებული ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებები ქმნიდა ა. მ-ისათვის საქონლის ჩამორთმევის სახით პასუხისმგებლობის დაკისრების საკმარის საფუძველს. უფრო მეტიც, პირველ შემთხვევაში საქონლის ჩამორთმევის მიუხედავად, განმეორებით სამართალდარღვევის ჩადენამ ნათლად დაადასტურა, რომ პირველივე ჯერზე მკაცრი სანქციის შეფარდებამაც კი ვერ უზრუნველყო სამომავლოდ მოსარჩელის მიერ იმავე ტიპის სამართალდარღვევის ჩადენის პრევენცია. ამდენად, ორივე სამართალდარღვევის მიმართ არსებულ საქმის გარემოებათა ერთობლივი შეფასების შედეგები ცხადყოფს, რომ პირველ ჯერზე უფრო მსუბუქი სანქციის შეფარდებით ვერ მიიღწეოდა ის საჯარო ინტერესი, რომელსაც კანონმდებელი დეკლარირების ვალდებულების დადგენის გზით ისახავდა მიზნად, რამდენადაც ამგვარი ინტერესის უზრუნველყოფა უფრო მკაცრი სანქციის შეფარდებამაც კი ვერ განაპირობა.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ რამდენადაც მოსარჩელის მიერ ვერ იქნა წარმოდგენილი ჩამორთმეული ფულადი სახსრების კანონიერი წარმომავლობის ან/და გარკვეულ შემთხვევებში, მისი სხვა პირისათვის კუთვნილების დამადასტურებელი მტკიცებულებები, ასევე, იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელის მიერ ვერ იქნა მითითებული თანხის საბაჟო ორგანოსაგან დამალვის განზრახვის გამომრიცხველი გარემოებები და ხსენებული ვერ იქნა დადასტურებული შესაბამისი მტკიცებულებებით, მოსარჩელემ ვერ უზრუნველყო მისთვის შეფარდებული პასუხისმგებლობის ზომების უკანონობის ან არათანაზომიერების დამტკიცება. შესაბამისად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები კანონშესაბამისია და არ არსებობს მათი ბათილად ცნობის, აგრეთვე, ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ჩამორთმეული საქონლის ა. მ-ისათვის დაბრუნების დავალების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივრები უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ა. მ-ის სარჩელი, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #69002014291 საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანების, საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5248/2/2018) ბათილად ცნობისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურისათვის ა. მ-ისათვის ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის ოპორტუნისტული ოპიკონების თაობაზე ასივე ა. მ-ის სარჩელი საბაჟო ოპორტუნისტების 2018 წლის 20

დასრულების დავალების თაობაზე, აქვე, ა. მ-ის საჩივრო, სააპელაციო დასრულების 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 სამართალდარღვევის ოქმის, შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და #5691/2/2018 საჩივარზე დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ა. მ-ისათვის 2018 წლის 20 თებერვალს ჩამორთმეული 1 000 000 რუსული რუბლის, 300 აშშ დოლარის, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანული მანათის, 2 610 ლარისა და 5 000 რუსული რუბლის დაბრუნების თაობაზე, არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა :

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივრები დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. ა. მ-ის სარჩელი, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #EL067252 საგადასახადო სამართალდარღვევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 10 დეკემბრის #69002014291 საქონლის ან/და სატრანსპორტო საშუალების ჩამორთმევის ოქმის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 5 იანვრის #129 ბრძანების, საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილების (საჩივარი #5248/2/2018) ბათილად ცნობისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურისათვის ა. მ-ისათვის ჩამორთმეული 3 300 000 რუსული რუბლის დაბრუნების დავების თაობაზე, არ დაკმაყოფილდეს;
4. ა. მ-ის სარჩელი, საბაჟო დეპარტამენტის 2018 წლის 20 თებერვლის #EL070077 სამართალდარღვევის ოქმის, შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 4 აპრილის #7854 ბრძანებისა და #5691/2/2018 საჩივარზე დავების განხილვის საბჭოს 2018 წლის 13 ივლისის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ა. მ-ისათვის 2018 წლის 20 თებერვალს ჩამორთმეული 1 000 000 რუსული რუბლის, 300 აშშ დოლარის, 770 ევროს, 757 აზერბაიჯანული მანათის, 2 610 ლარისა და 5 000 რუსული რუბლის დაბრუნების თაობაზე, არ დაკმაყოფილდეს;
5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე

მ. ვაჩაძე

მოსამართლეები:

ნ. სხირტლაძე

ა. წულაძე

[«უკან»](#)

[«წინა შემდეგ»](#)